

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Živilė NEMEIKŠTYTĖ
ISVAM14/1 grupė

APLINKOSAUGINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

Magistro darbas

Šiauliai, 2017

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Živilė NEMEIKŠTYTĖ

APLINKOSAUGINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

Magistro darbas
Socialiniai mokslai, Vadyba (N200)

Darbo vadovė:
Prof. dr. Skaidrė ŽIČKIENĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Vadybos magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti, yra originalus autorinis darbas

---

(Studento parašas)

Živilė Nemeikštytė. Aplinkosauginės informacijos sklaida. Vadybos magistrantūros studijų baigiamasis darbas. Mokslinis vadovas – prof. dr. Skaidrė Žičkienė. Šiaulių universitetas, Vadybos katedra. Šiauliai, 2017.

SANTRAUKA

Magistriniame baigiamajame darbe nagrinėjama aplinkosauginės informacijos sklaida ir valdymas. Baigiamąjį darbą sudaro dvi dalys (teorinė ir empirinė), išvados, rekomendacijos, naudota literatūra ir priedai.

Pirmoje magistro baigiamojo darbo dalyje atlikta aplinkosauginės informacijos sklaidos ir visuomenės informavimo teorinė analizė, pasitelkiant Lietuvos ir užsienio autorių įžvalgas. Pritaikant teoriją, atliktas kiekybinis tyrimas – anketavimas, parengta apklausos rezultatų analizė.

Apibendrinus turimus duomenis ir apklausos rezultatus buvo pateiktos išvados ir rekomendacijos. Viena iš reikšmingiausių išvadų – kad aplinkosauginė informacija yra reikalinga, nes trūksta informacijos. Jeigu aplinkosauginės informacijos sklaida būtų efektyvesnė, tada būtų įtraukta daugiau visuomenės narių į aplinkosaugą, dominuotų aplinkosauginis sąmoningumas, galiausiai sumažėtų aplinkosaugos problemų, kurios turi poveikį žmogaus sveikatai.

Vis dėl to, išanalizavus statistinius ir apklausos duomenis, galima daryti išvadą, kad vyrauja nemažai aplinkosauginių bei informacijos sklaidos problemų.

Raktiniai žodžiai: aplinkosauga, aplinkosauginė informacija, sklaida.

Živilė Nemeikštytė. Environmental information dissemination. Management master's degree thesis. Research master – prof. dr. Skaidrė Žičkienė. Šiauliai University, Management department. Šiauliai, 2017.

SUMMARY

Master thesis examines environmental information dissemination and management. This work consists of two parts (theoretical and empirical), conclusions, recommendations, references and appendices.

First part of this paper carried out analysis of environmental information dissemination and public awareness, analyzing Lithuanian and foreign author works. The quantitative research has been done applying the theory – questionnaire survey analysis prepared.

Summarizing the available data and questionnaire results there were findings and recommendations presented and directions of the improvement given. One of the most important inference – environmental information is necessary due to lack of information. If the environmental information dissemination would be more effective at ways to include more members of the public to the environment, dominated by environmental awareness, ultimately reducing the environmental issues that have an impact on human health.

Nevertheless, the analysis of statistical and survey data, it can be concluded that quite a number of environmental and the dissemination of information problems.

Key words: environmental, environmental information, dissemination.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Informacijos rūšys	12
2 pav. Informacinės visuomenės sampratos alternatyvos	16
3 pav. Informacinių procesų modelis	17
4 pav. Informavimo būdai visuomenėje apie aplinkos apsaugą	21
5 pav. Aplinkosauginio sąmoningumo sudėtinės dalys	23
6 pav. Anketos modelio sudarymas	27
7 pav. Respondentų amžiaus grupės	28
8 pav. Respondentų išsilavinimas	29
9 pav. Respondentų veikla	29
10 pav. Informacijos apie aplinkosaugą reikalingumas	30
11 pav. Informacijos apie aplinkosaugą pakankamumas	30
12 pav. Informacija apie sprendimų priėmimą ir įgyvendinimą	31
13 pav. Pagrindinės aplinkosaugos problemos Lietuvoje	32
14 pav. Informacijos poreikis aplinkosaugoje	32
15 pav. Informacijos šaltinių dažnumas apie aplinkosaugines veiklas, problemas	33
16 pav. Gaunamos informacijos apie aplinkosaugą išsamumas, objektyvumas	34
17 pav. Gaunamos informacijos supratimas	34
18 pav. Problemos su kuriomis susiduriama siekiant gauti informacijos apie aplinkosaugą	35
19 pav. Pagrindinės problemos, susijusios su aplinkosaugos informacijos sklaida	36
20 pav. Visuomenės dalijimasis informacija	36
21 pav. Aplinkosauginės informacijos pateikimas	37
22 pav. Aplinkosauginės informacijos prieinamumas	37
23 pav. Aplinkosauginės informacijos valdymas padeda įtraukti visuomenę į aplinkos saugojimą	38
24 pav. Aplinkosaugos reikalavimai griežtėja, nes didėja žmogaus veiklos poveikis gamtai	39
25 pav. Klimatas pakito daugiau nei įprasta, nes tam turėjo reikšmės žmogaus veiklos pokyčiai	39
26 pav. Klimato kaitos padariniai turi tiesioginį poveikį žmonių sveikatai	40
27 pav. Triukšmas ir oro tarša, yra didžiausią įtaką sveikatai darantys veiksniai	41
28 pav. Tinkamai ištransliuota informacija, didina visuomenės aktyvumą	42
29 pav. Rengiant teisės aktus, atsakingos institucijos turėtų atsižvelgti į visuomenę	42
30 pav. Dalyvavimas akcijose – „Žemės valanda“ ir „Darom“	44
31 pav. Informacija apie nacionalinę darnaus vystymosi ir aplinkos apsaugos strategijas	45

TURINYS

ĮVADAS	7
1. APLINKOSAUGINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA IR VISUOMENĖS INFORMAVIMO TEORINĖ ANALIZĖ.....	10
1.1. Informacijos valdymo ir sklaidos samprata, ypatybės, rūšys	10
1.2. Visuomenės ir pilietinės visuomenės apibrėžtys	14
1.3. Visuomenės informavimas apie aplinkosaugą ir sklaidos priemonės.....	18
1.4. Aplinkosauginės informacijos sklaidos ir valdymo problemos	22
2. TYRIMO METODOLOGIJA IR ORGANIZAVIMAS.....	26
2.1. Tyrimo organizavimas ir eiga	26
2.2. Tyrimo metodų pagrindimas, imtis ir instrumentas	26
2.3. Tiriamųjų charakteristika	28
3. APLINKOSAUGINĖS INFORMACIJOS SKLAIDOS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ ...	30
IŠVADOS	45
REKOMENDACIJOS	47
LITERATŪRA	48
PRIEDAI	51

ĮVADAS

Temos aktualumas. Aktualumą sąlygoja visuomenės ekologinio švietimo ir informavimo plėtra, siejama su aplinkosauga, kur rezultatas – geriau informuotos šalys, t.y. visuomenė, institucijos, susijusios su aplinkosauga, nevyriausybinių organizacijų. Svarbu, jog yra naudojamos visuomenės informavimo priemonės: leidžiama dalomoji medžiaga visuomenei prieinama forma, taip pat patraukli informacinė medžiaga dėl aplinkosauginių aspektų, t.y. informaciniai leidiniai, skrajutės, lankstinukai, publikacijos, reklama. Akcentuotina, kad bet kokia informacinė medžiaga turi būti leidžiama dideliais tiražais (siekiant užtikrinti didelę sklaidą) ir dažniausiai platinama nemokamai. Šios informacijos sklaidos kanalai – mokymo ir mokslo institucijos, kultūros įstaigos, savivaldybės, visuomeninės organizacijos ir pan. (Cidzikaitė, 2013). Temos aktualumą lemia ir tai, kad siekiant aplinkosauginės informacijos sklaidos visuomenės informavimui, reikia panaudoti visus prieinamus informavimo kanalus, rengti ir skleisti informaciją skirtą plačiajai visuomenei. Aplinkosauginės informacijos sklaida, turi būti taip pat skirta ir suinteresuotajai visuomenei, informaciniai-pažintiniai leidiniai apie gamtą, saugomas rekreacines teritorijas, biologinę įvairovę, gamtos išteklius, taip pat populiarī literatūra apie aplinkos būklę Lietuvoje, jos pokyčius, tendencijas, aplinkosaugos prioritetus, galiausiai ataskaitos visuomenei apie aplinkos apsaugos institucijų veiklą, perspektyvas. Aplinkosauginės informacijos sklaidos pagrindiniai kanalai yra bibliotekų fondai, internetinė skaitykla, publikacijos. Akcentuojamas ir aplinkosauginės informacijos valdymas, nes kur informacijos sklaida, ten dominuoja ir valdymas. Kadangi didėjant gyventojų skaičiui, sparčiai auga globalios aplinkos problemos, kurios planetoje susijusios su pokyčiais biosferoje, stipriai užterštu oru, vandeniu, dirvožemiu, senkančiais naudingųjų iškasenų šaltiniais (Tuskenytė, 2015). Aplinkos kokybės išsaugojimui, gerinimui ir puoselėjimui yra taikomos teisinės, ekonominės ir administracinės priemonės. Aplinkosauga tampa visų politikos ir ekonomikos sričių sudėtine dalimi, siekiant įgyvendinti darnios plėtros nuostatas (Aleknavičius, 2008). Teigiama, kad aplinkosaugos valdymas yra vienas svarbiausių ekologinės teisės institutų, kurio normos reguliuoja valstybės institucijų veiklą organizuojant ekologinius santykius, kad būtų užtikrintas racionalus gamtos išteklių naudojimas, o visuomenės narių informavimas (sklaida) yra viena iš pagrindinių priemonių, siekiant įgyvendinti aplinkosaugos ir darnaus vystymosi tikslus. Aplinkosaugos informacijos valdymas ir visuomenės informavimas, švietimas yra įvardijamas, kaip prioritetu nacionalinėje darnaus vystymosi ir aplinkos apsaugos strategijose (Lagzdina, 2011; Atkočiūnas, Janiūnienė, 2014).

Siekiant pateikti informaciją aplinkosauginiais klausimais, yra daug įvairių informacijos kanalų: pradedant spauda ir baigiant internetiniais portalais. Tačiau vieni informacijos perdavimo kanalai yra labiau patrauklūs už kitus, todėl aplinkosauginė informacija turi būti skleidžiama taip,

kad pagal poreikį žmogus savo informacijos kanalais galėtų gauti reikiamą aplinkosauginę informaciją ir būtų informuotas apie aplinkosaugą. Dažniausiai sutinkama, kad nepatrauklūs aplinkosauginio informavimo ir įtraukimo metodai, tokie kaip radijas ar periodinė spauda, sumažina galimybę tiesiogiai paveikti visuomenės narius, didinti jų aplinkosauginės elgsenos sąmoningumą (Norkus, Mockevičius, 2011).

XXI amžius, tai komunikacijos ir pažangos amžius, šiuolaikinės technologijos, kaip kompiuterija ir internetas leidžia informaciją ištransliuoti reikiamomis priemonėmis, todėl įvairios organizacijos, institucijos internetiniuose tinklapiuose pateikia informaciją apie aplinkosaugą, esamas problemas, sprendimo būdus ar įvairias aktualijas siejamas su aplinkosauga. Tačiau dažnai išryškėja ir problema – informacija būna jau pasenusi arba nebeaktuali visuomenei. Aplinkosaugos veiksmingumas, tikslų ir uždavinių realizavimas, taip pat ekologinių normų įgyvendinimas, reikalauja optimalaus ir nuolat funkcionuojančio aplinkosauginio valdymo aparato, kuris formuojamas tiek nacionaliniu, tiek regioniniu ir tarptautiniu lygiu (Lagzdina, 2011; Monkevičius, 2011).

Tyrimo problema. Visuomenės narių kasdieninė veikla turi įtakos aplinkosaugai: mažėja žemės išteklių, o aplinkosauginės problemos neretai siekia kritinę ribą, kaip didėjanti oro tarša miestuose ir didmiesčiuose, ozono sluoksnio koncentracijos mažėjimas, upės ir jūras teršiančios nuotėkos, senkanti žaluma, galiausiai poveikis žmogaus sveikatai. Teigiama, jog masinė komunikacija laikoma viena efektyviausių priemonių, perduodant ir skleidžiant pranešimus visuomenei, tai taikoma ir aplinkosauginei informacijai. Jeigu aplinkosauginės informacijos sklaida būtų efektyvesnė, tada būtų įtraukta daugiau visuomenės narių į aplinkosaugą, dominuotų aplinkosauginis sąmoningumas, galiausiai sumažėtų aplinkosaugos problemų, kurios turi tiesioginį poveikį žmogaus sveikatai. Keliami probleminiai klausimai: ar aplinkosauginės informacijos sklaida yra svarbi ir aktuali visuomenės nariams? Ar aplinkosauginės informacijos sklaida turi teigiamą poveikį visuomenei? Ar aplinkosauginės informacijos sklaida ir tarpusavio komunikacija mažina aplinkosaugines problemas?

Tyrimo objektas. Aplinkosauginės informacijos sklaida.

Tikslas. Išanalizuoti aplinkosauginės informacijos sklaidą ir valdymą.

Darbo uždaviniai:

1. Išnagrinėti aplinkosauginės informacijos sampratą, sklaidą (valdymą);
2. Nustatyti aplinkosauginės informacijos sklaidos priemones ir būdus;
3. Išanalizuoti visuomenės informuotumą apie aplinkosaugą;
4. Identifikuoti aplinkosauginės informacijos sklaidą, visuomenės atžvilgiu;
5. Nustatyti aplinkosauginės informacijos sklaidos poveikį visuomenei.

Tyrimo metodai ir priemonės.

- Mokslinės literatūros šaltinių ir publikacijų analizė;
- Duomenų analizė;
- Kiekybinis metodas (anketavimas);
- Lyginamosios analizės metodas;
- Sistemavimo ir grupavimo metodai;
- Loginis samprotavimas ir apibendrinimas;
- Grafinis vaizdavimas.

Darbo struktūra. Magistro baigiamąjį darbą „Aplinkosauginės informacijos sklaida“ sudaro: santraukos lietuvių ir anglų kalba, įvadas, aplinkosauginės informacijos sklaidos, valdymo ir visuomenės informavimo teorinė analizė, tyrimo metodologija ir organizavimas, aplinkosauginės informacijos sklaidos, kiekybinio tyrimo rezultatai ir jų analizė. Baigiamajame darbe taip pat pateikiamos išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Baigiamąjį darbą sudaro 51 puslapis (su priedais 56 puslapiai), darbe pateikiami 31 paveikslas.

1. APLINKOSAUGINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA IR VISUOMENĖS INFORMAVIMO TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Informacijos valdymo ir sklaidos samprata, ypatybės, rūšys

Informacijos valdymas ir valdymo metodai, lemia ne tik atskirų verslo organizacijų, bet ir šalių nacionalinių inovacijų sistemų konkurencingumą globaliame pasaulyje. Tai suprasdamos, į informacijos valdymo sistemas pasaulyje investuoja ne tik pažangios žinių ekonomikos valstybės, bet ir sparčiausiai besivystančios šalys (Indija, Azija, Kinija ir kt.). Todėl teigtina, kad informacijos valdymas yra technologija, kurios pagrindiniai komponentai yra laikomi darbuotojai, dokumentai, programinės įrangos ir aparatūros saugumo procesai. Skirtingose šalyse informacijos valdymas suprantamas skirtingai, pvz.: Vokietijoje informacijos valdymas yra siejamas su formavimo ir naudojimosi informaciniais ištekliais, jų apimtimi, Didžiojoje Britanijoje informacijos valdymas suprantamas, kaip sudėtingos valdymo užduotys, kurios yra susijusios su informacinės sistemos duomenimis, rytų šalyse informacijos valdymas apima platų valdymo užduočių įgyvendinimą (Atkočiūnas, Janiūnienė, 2009).

Aplinkosauginės informacijos valdymas, bei tikslinės ir kokybiškos informacijos sklaidos apie informacijos valdymą pateikimas, ypač svarbus visuomenei dėl aplinkosauginių problemų, kurios labai aktualios, nes turi tiesioginį poveikį žmogaus sveikatai. Pačios sąvokos informacija aiškinimas yra labai platus, todėl dažnai sutinkama, kad informacija apibūdinama, kaip duomenys ir žinios rūpimais klausimais arba tam tikrų žinių visuma (Rutkoviėnė, 2009; Baltrėnas, Butkus, 2008). Pasak V. Dagienės ir G. Grigo (2016, p. 14) yra pateikiamos dvi termino sampratos: pirmiausia, kad informacija yra žmogaus suvokto objekto turinys ir antra, kad informacija yra apdoroti ir interpretuoti duomenys. V. Dagienė (2003, p. 17) teigia, informacija yra traktuojama, kaip žinios, kurias žmogus gauna, įsimena, perduoda, taip pat informacijos sąvoką apibrėžia ir D. Janickienė (2001). Teigtina, kad informacija – objektyviai egzistuojantis pasaulio reiškiny. Galime įvardyti, kad tai žinios, kurias žmogus gauna, įsimena, perduoda, taip pat galime suprasti ir abstrakčiau, tai žmogaus suvoktas objekto turinys. Informacija daro įtaką ir poveikį žmonių santykiams, visuomenės gyvenimui. Informacija pasireiškia žmonių bendravime ir komunikacijoje (Barnes, 2016). Galima daryti prielaidą, kad informacija yra abstrakti, pirminė ir vartojama daugeliui kitų sąvokų apibūdinti, o informacijos turinys yra daugiareikšmis, įgyjantis įvairiausių prasmų. Tačiau bendru požiūriu informacija visada turi sklisti, o informacijos sklaida gali vykti tiesiogiai perduodant informacija žodžiu draugams, artimiesiems, bendradarbiams arba netiesioginiu būdu per televiziją, radiją, internetą, spaudą. Pasak V. Dagienės (2007, p. 11), kad

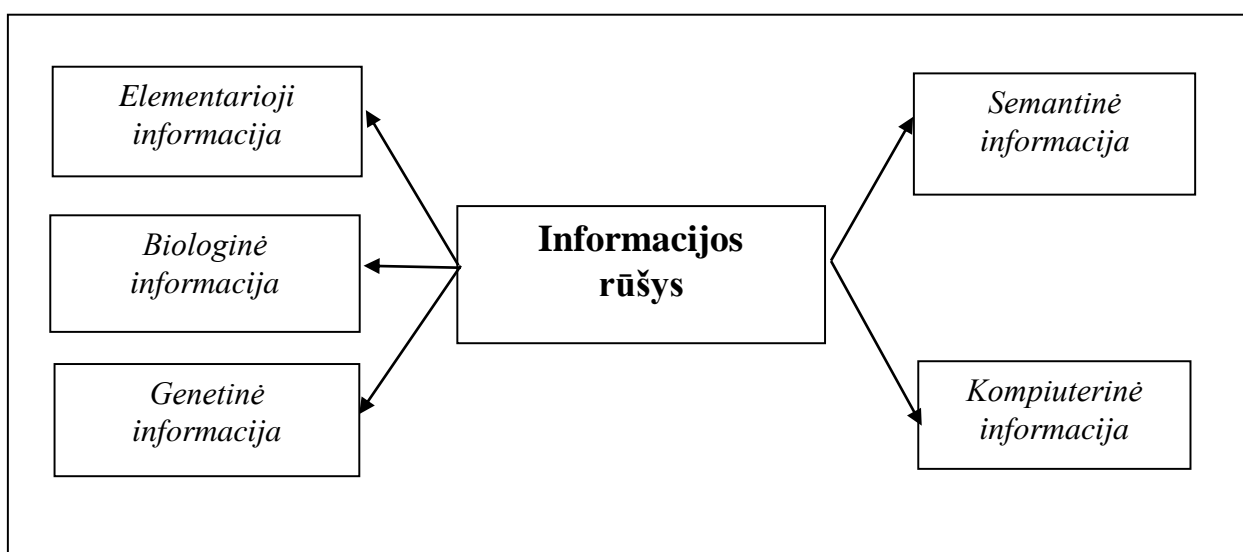
galėtų egzistuoti informacija, ji nebūtinai turi būti suvokiama arba suprantama, ji nereikalauja proto, kuris ją paaiškintų, todėl teigiama, kad informacijai nebūtina turėti reikšmę, jog ji egzistuotų, ji tiesiog yra. Kiekvienas asmuo gaunamą informaciją supranta ir interpretuoja, pagal savo suvokimą. Todėl informacija, neretai suprantama žinių lygyje – turima visuomenės informacija apie visuomenėje vykstančius reiškinius, procesus, informacija apie daiktus ir panašiai, nes be informacijos ir greta turimų žinių ar informacijos suvokimo, negali tikslingai veikti įvairios valdomos sistemos, būtent tai liečia ir aplinkosaugą. Aplinkosauginės informacijos valdymas yra vienas iš svarbiausių aspektų siekiant užtikrinti aplinkos apsaugą ir racionalius gamtos išteklius, jų panaudojimą, o visuomenės informavimas tampa prioritetine šaka. Trūkstant reikalingai informacijai yra neįmanoma gerai planuoti ir modeliuoti valdymo veiklos, apibrėžti ir kelti užduočių, priimti taisyklingo sprendimo, koreguoti jo vykdymo, organizuoti patikimos kontrolės (Baltrėnas, Butkus, 2008).

Informacijai būdingi tam tikri dėsningumai, pradedant esminiais sąryšiais, kurie glaudžiai susiję su informacijos pateikimo būdais ir savybėmis (Paliulis, Chlivickas, 2004, p. 32). Taip pat pagrindiniai dominuojantys informacijos dėsningumai yra informacijos kiekio augimas, nes kas dieną dominuoja įvairūs įvykiai ir pokyčiai aplinkosaugoje. Būtent todėl atsiranda informacijos senėjimas ir informacijos sklaida, nes jeigu atsitikus kokiam nors įvykiui, siejamam su aplinkosauga, informacija nėra pateikiama iš karto, ji praranda vertę arba pasensta, tiesiog tampa nebeaktuali visuomenės nariams. Pagal A.B. Albarran (2014) ir Z. Norkų (2011), taip pat yra svarbu ir informacijos pateikimo savybės, kurios gali būti tokios kaip:

- Informacijos pokyčiai (senėjimas, nuvertėjimas) laikui bėgant;
- Informacijai netinka adityvumo (sudėties) principas;
- Informacijai netinka komutatyvumo (perstatymo) principas;
- Informacijos turinys nepriklauso nuo jos saugojimo būdų (laikmenų);
- Informacijos turinys nepriklauso nuo pateikimo formos.

Informacijos valdymas ir tikslinis jos pateikimas, svarbus šiuolaikinei ir sparčiai augančiai visuomenei. Aplinkosauginė informacija sensta, neretai ilgalaikėje informacijos sklaidoje įsivyrąja sistemines klaidos arba informacija būna nebetinkama vartojimui, todėl atsiranda visuomenės klaidinimas tam tikrais klausimais siejamais su aplinkosauga. Aplinkosaugos aktualumas yra ypatingai svarbus, dėl nuolatos kylančių problemų, tiek žmogaus sveikatai, tiek galiausiai žemės tausojimui. Tuo būdu informacija ir jos valdymas turi būti tikslinis ir atnaujinamas, peržiūrimas ir tobulinamas. Informacijos srautai yra milžiniški, informacijos sklaida vyksta kasdien per įvairią komunikaciją, televizijos laidas, internetinius portalus, tiesiogines transliacijas ir pan., tačiau yra informacija tikslinė ir bulvarinė, kuri neretai klaidina žmones, todėl svarbu ir informacijos atrinkimas, jos prieinamumas. Informacija neretai yra klasifikuojama ir turi savo rūšis (Albarran,

2011). Informaciją galima klasifikuoti įvairiausiais aspektais: kur, kodėl, kaip, kam ji perduodama, kam skirta, dėl kokių priežasčių atsiranda, kokią problemą siekiama pateikti iš gaunamos informacijos. Visuomenė yra suinteresuota gauti informaciją iš patikimų šaltinių, nes tuo atveju informacija yra tikslinga, objektyvi. Skiriamos penkios pagrindinės informacijos rūšys, tokios kaip: elementarioji informacija, kuri yra vienos fizinės informacijos sistemos poveikis kitai, taip pat genetinė informacija, kuri reguliuoja visas organizmo ir ląstelės savybes, bei funkcijas, biologinė informacija, kur įvairūs fiziologiniai pojūčiai, signalai, kuriuos siunčia kūnas, taip pat semantinė arba socialinė informacija, kurią skleidžia, bei vartoja, žmogus arba visuomenė ir kompiuterinė informacija, gaunama prietaiso pagalba. Žemiau pateikiamas paveikslas (žr. 1 pav.), kuris nurodo informacijos rūšis, kurios labiausiai yra paplitusios visuomenėje (Černiauskaitė, 2014).

1 pav. Informacijos rūšys

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Černiauskaitė (2014)

Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 1 pav.), teigiama, jog elementariosios informacijos rūšys yra ganėtinai paprastos, nes elementariai informacijai yra būdingas vienos fizinės informacijos sistemos poveikis kitai (negyvai ir gyvai). Fizinis veiksmas turi informacinę išraišką, o ši informacinė išraiška gali būti užfiksuota kuriame nors objekte – fiziniame, biologiniame ar žmogaus sąmonėje. Tačiau genetinė informacija yra ganėtinai sudėtinga, nes ją perduoda visi žmogaus organai. Genetinė informacija reguliuoja visas žmogaus organizmo savybes ir funkcijas, tai informacijos rūšis, kuri yra aktyvi. Svarbi biologinė informacija, kadangi informaciją perduoda visi gyvieji organizmai. Paprasčiausia biologinė informacija – įvairūs fiziologiniai pojūčiai ir signalai, kuriuos siunčia kūnas. Biologinė informacija apima ir genetinę informaciją. Sekanti informacijos rūšis yra taip pat svarbi, siekiant tikslios informacijos, tai semantinė arba dar kitaip vadinama socialinė informacija. Tai tokia informacija, kurią skleidžia ir vartoja visuomenė. Neretai ši informacija yra sudėtinga, nes ji ne vieno individo, o žmonių grupių,

didžiulių bendrųjų ilgą laiką kuriama informacija, kuria žmonės dalijasi tarpusavyje (Richard, Dorothy, 2016, p. 249). Kadangi XXI amžius, tai kompiuterinių technologijų pažangos era, todėl kompiuterinė informacija turi didelę įtaką informacijos sklaidai, valdymui. Kompiuterinės informacijos šaltinis specialiai sukurtas žmogaus, o kompiuterinė informacija reikalinga žmogui, jis kuria ir naudoja ją. Kompiuterinė informacija yra semantinės informacijos dalis, kuri padeda žmogui kaupti ir įprasinti jam reikalingas žinias, gausinti socialinę patirtį. Kompiuterinė informacija prieinama ganėtinai lengvai, todėl žmogui nerimaujant dėl aplinkosaugos, jis visada gali rasti tikslinės informacijos apie jam rūpimus klausimus, pasitelkiant kompiuterines priemones. Tačiau pačios informacijos valdymas jau yra sudėtinis reiškinys, todėl informacijos valdymas yra informacijos įsigijimo, analizės, išsaugojimo, paieškos, platinimo reguliavimas ir informacijos apdorojimas sistemoje. Šiuolaikinės technologijos leidžia tradicines publikacijas (knygas, straipsnius, ataskaitas, mokslinius darbus, tyrimus) praturtinti papildoma informacija: duomenimis, modeliais, algoritmais, nuotraukomis, vaizdo ir garso įrašais. Skirtingai nei tradicinės publikacijos, praturtintos publikacijos yra dinaminės ir nuolatos papildomos, atnaujinamos pateikiant aktualią informaciją ir jos pokyčius. Tačiau, publikacijose akcentuojamas pastovumas, ilgalaikiškumas, autentiškumas, kas yra labai svarbu mokslo publikacijų talpykloms ir bibliotekoms, o taip pat susijusios informacijos suderinamumas ir galimybė naudoti technines priemones informacijai valdyti (Monkevičius, 2011; Černiauskaitė, 2014).

Pasak Z. Atkočiūnienės (2006) informacijos sklaida yra informacijos pranešimų, aprašomų tam tikrais ženklais perdavimas ryšių kanalais. Komunikacijos ir informacijos mokslo požiūriu informacija, tai organizuoti faktiniai duomenys, apibūdinantys tam tikrą reiškinį, situaciją, kur pateikiama informacijai yra būdingi dėsningumai, glaudžiai susiję su informacijos kiekio augimu, jos senėjimu ir sklaida. Teigtina, kad aplinkosauginės informacijos teikimas visuomenei yra grindžiamas dviejų tipų teisės aktais, t.y. numatančiais visuomenės dalyvavimui užtikrinti būtiną aplinkos informacijos teikimą ir numatančiais visuomenės teises į valdžios institucijų kaupiamą aplinkos informaciją, taip pat ir valstybės valdžios institucijų pareigas tokią informaciją teikti. Įtvirtinant poveikio aplinkai informacijos sklaidą visuomenei, subjektai, įpareigoti teikti poveikio aplinkai informaciją visuomenei. Šią informaciją teikia valstybės valdžios institucijos, kurių tiesioginės funkcijos siejamos su aplinkosauga. Svarbus aplinkosaugos informacijos teikėjas yra subjektai, siūlantys (planuojantys) veiklą, kuri gali turėti poveikį aplinkai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad visos Lietuvos valstybės institucijos nėra besąlygiškai įpareigojamos aktyviai skleisti jų turimą aplinkosauginę informaciją. Aktyvi aplinkosauginės informacijos sklaidos prievolė numatoma pirmiausiai išimtiniais, ekstremaliais atvejais – iškilus pavojui aplinkai, žmonių sveikatai. Tokios informacijos sklaidos prievolę reglamentuoja LR CK saugos įstatymas, kuriame nustatomos LR civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos organizavimo, veikimo teisiniai ir

organizaciniai pagrindai, valstybės ir savivaldybių institucijų, ūkio subjektų, visuomeninių organizacijų bei gyventojų pareigos ir teisės civilinės saugos srityje. Aktyvios aplinkosauginės informacijos sklaidos prievolė numatoma ir atskiroms valstybės institucijoms, turinčioms pareigą rengti ir skleisti visuomenei informaciją, susijusią su aplinka. Šios valstybės įstaigos turi užtikrinti, kad informacija būtų atnaujinama, tiksli ir išsami, lengvai prieinama visuomenei per viešąsias telekomunikacijų priemones: interneto tinklapius, elektronines duomenų bazines (Atkočiūnienė, 2006).

Apibendrinant informacijos valdymą, sklaidą, informacijos sampratą ir ypatybes galima teigti, kad informacija yra žmogaus suvokto objekto turinys. Tačiau informacijos valdymas, tai kompleksinis sprendimas, kurio priemonėmis efektyviai ir saugiai valdoma aplinkosauginė informacija. Informacija renkama, laikoma, saugoma ir paskirstoma, bei suteikiama prieiga prie aktualios informacijos. Informacija nereikalauja supratimo, ji tiesiog yra – egzistuoja. Tačiau informacija yra įvairių rūšių, kaip elementarioji, biologinė, genetinė, taip pat semantinė ir kompiuterinė informacija. Tuo būdu labai svarbus yra informacijos kiekio augimas, senėjimas ir sklaida. Nes tik tinkama informacija ir tinkamas jos valdymas bei pateikimas visuomenei rūpimais klausimais, turi teigiamą poveikį informacijos sklaidai ir suvokimui apie aplinkosaugą.

1.2. Visuomenės ir pilietinės visuomenės apibrėžtys

Visuomenę galime apibūdinti, kaip žmonių tarpusavio santykių visumą tautoje ar kitoje apibrėžtoje plotmėje. Visuomenė suprantama, kaip istoriškai susiformavusi ir besivystanti žmonių, jų ryšių bei santykių visuma. Dažniausiai visuomenę sudaro ne viena tauta, kai kuriose šalyse visuomenę kūrė imigrantai ir šiuo metu ją sudaro įvairiausių tautų atstovai, kurie turi atskirus savo kvartalus didžiausiuose šalies miestuose. Teigtina, kad stiprios ir vieningos šalies pagrindas yra jos visuomenė. Tačiau bandant apibrėžti visuomenės viziją vartojami skirtingi terminai, tokie kaip: informacinė, dinamiška, žinių, sumani ar besimokanti visuomenė (Spurga, 2008).

Informacinė visuomenė, tai tokia visuomenė, kurios prioritetą yra kuo labiau intelektualiai išprusę visuomenės nariai. Informacinės visuomenės sąvoka labiau siejama su informacinėmis technologijomis, jų naudojimu kasdieniniame gyvenime. Teigiama, kad vienintelis visuomenės raidos efektyvumo kriterijus yra ekonominis ir socialinis, o visuomenė yra industrinė, kuri pasižymi kaip vartojimo visuomenė (Genys, 2012, p. 28). Taip pat egzistuoja sumanios visuomenės vertybės, tokios kaip atvirumas, atsakomybė ir kūrybingumas, esant šioms trimis vertybėms gaunama tikslinė informacija, nes kūrybingumas atspindi gebėjimą išgauti informaciją, atvirumas skatina kritiškai vertinti gaunamą informaciją, o atsakomybė, tai paraginimas dalyvauti siekiant bendro tikslo. Kai

šios trys vertybės tampa visuotinai pripažinta siekiama, jos kartu motyvuoja kiekvieną visuomenės narį, norintį tapti sumanios visuomenės dalimi, jomis vadovautis ir dalintis informacija, kuri būtų kokybiška, tiksli, efektyvi ir naudinga ne tik pavieniams visuomenės nariams, bet ir visuomenės grupėms (Kazlauskaitė, 2010, p. 37).

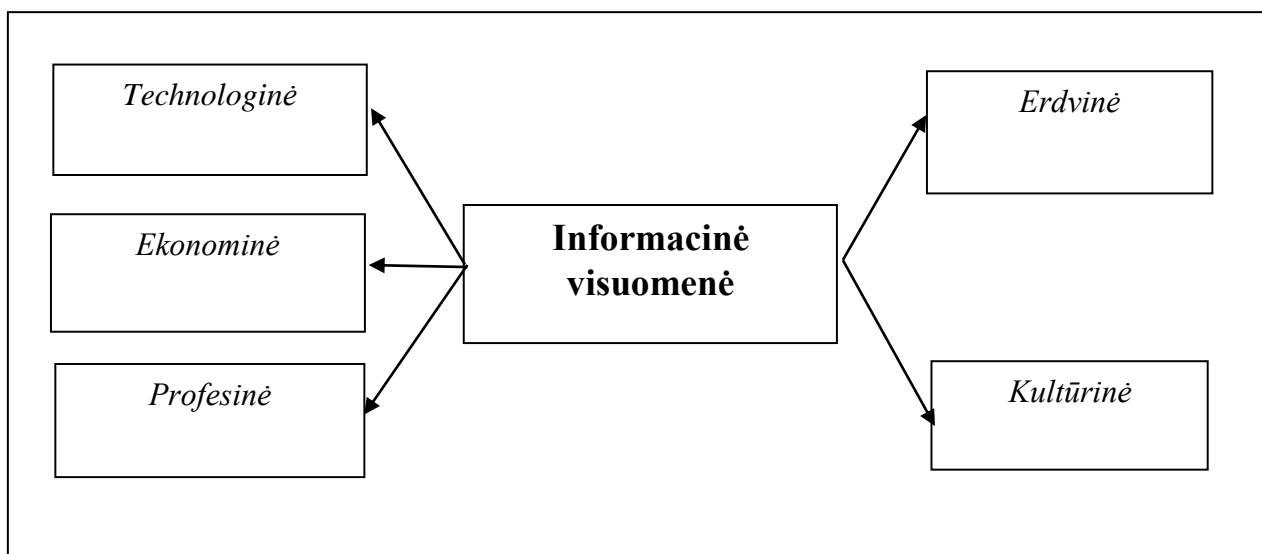
Pilietinė visuomenė yra su šeima, valstybe ir verslu nesusijusių institucijų, organizacijų ir individų visuma, o pilietinės visuomenės sąvoka turi daug įvairių detalesnių apibrėžimų, tačiau nėra bendro sutarimo dėl jų priimtimumo. Lietuvoje, kaip ir daugelyje postkomunistinių šalių, pilietinė visuomenė dažnai suvokiama kaip vieninga, kovojanti už bendrą gerovę, sugebėjusi pasipriešinti totalitarizmui, tai tik istoriškai susiklostęs požiūris. Kaip teigia S. Spurga (2008) ir R. Kazlauskaitė (2010), yra išskiriamos dvi pilietinės visuomenės sampratos:

- Pirmoji remiasi visuomenės patriotizmu, jos kova už bendrą gerį, tradicinėmis institucijomis. Šis apibrėžimas kyla iš visuomenės sampratos: vieningos, aktyvios, kovingos ir nepalaužiamos visuomenės;
- Antroji, tai modernios pilietinės visuomenės samprata, siejama su individualiais piliečių interesais, laisve ir pasirinkimu. Dominuoja ne bendras visuomenės gėris, o individualūs interesai, kuriuos gali užtikrinti ne tik valstybė, bet ir laisva rinka.

Akcentuojama, jog pilietinės visuomenės samprata numato aktyvų piliečių dalyvavimą visuomeniniuose reikaluose, kur greta dominuoja informacija, informacijos mainai ir valdymas. Pagrindiniai pilietiškumo požymiai yra domėjimasis visuomeninėmis problemomis, pasiryžimas dalyvauti problemų sprendime, teisingos ir aktualios informacijos dalijimąsi tarpusavyje. Pabrėžiama, kad visuomenės informavimo priemonės yra ypatingai svarbios šiandieniniame gyvenime, nes dažniausiai žiniasklaida daro įtaką ir poveikį sprendžiant vienus ar kitus visuomenės gyvenimo klausimus ir problemas. Informacinė visuomenė yra atvira, išsilavinusi ir besimokanti visuomenė, kurios nariai gali, geba visose veiklos srityse efektyviai veikti, naudotis teikiamais informacijos resursais, o valdžios institucijos garantuoja informacijos prieinamumą ir patikimumą. Informacinės visuomenės kūrimo ir informacijos valdymo procese, visuomenės nariams sudaromos sąlygos efektyviai veikti šiuolaikinių informacinių technologijų aplinkoje, priimti ir perduoti norimą informaciją, tuo būdu yra didinama komunikacija ir jos greičiai (Spurga, 2008).

Išsilavinusi visuomenė, tai kiekvienos valstybės tikslas ir siekis. Pagrindinis išsilavinusios visuomenės rodiklis buvo šalies gyventojų raštingumas, gebėjimas skaityti ir rašyti. Dabartinėje informacinėje visuomenėje vien raštingumo nepakanka, nes kiekvienas visuomenės narys turi ugdyti gebėjimą naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, bei moderniaisiais informacijos šaltiniais, kitaip vadinamomis informacinės technologijos priemonėmis, kurių pagrindas yra gebėjimas dirbti kompiuteriu. Tuo principu atsiranda informacijos sklaida, informacijos pateikimas ir informacijos valdymas. Teigtina, kad informacinės visuomenės kūrimo procesas yra ganėtinai sudėtingas ir

turintis poveikį visoms žmonijos veiklos sritims. Įvairūs mokslininkai, rašytojai, visuomenininkai, tarptautinės organizacijos, tyrinėja informacinės visuomenės susidarymo požymius, dėsniumus. Todėl išskiriami penki vyraujantys požiūriai į informacinę visuomenę (žr. 2 pav.).

2 pav. Informacinės visuomenės sampratos alternatyvos
Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Kazlauskaitė (2010)

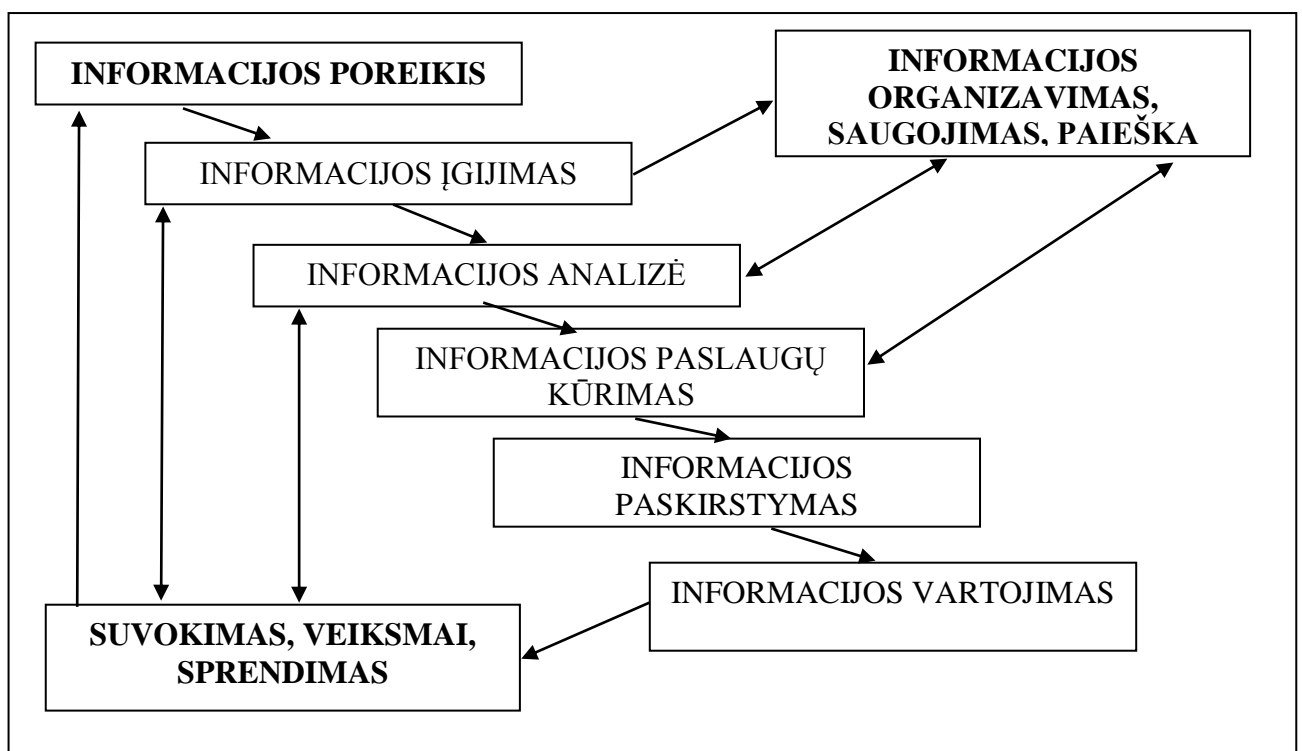
Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 2 pav.), dominuoja keletas skirtingų požiūrių į informacinę visuomenę, pirmiausia, tai technologinis požiūris. Teigtina, kad šiuolaikinės informacijos technologijos duoda galimybę veiksmingai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Šios technologijos skverbiasi į visas mokslo, verslo, gamybos ir privataus gyvenimo sferas, o informacinės visuomenės atsiradimu yra laikomos naujosios technologijos, kurios yra vienas iš labiausiai matomų naujųjų laikų požymių ir savybių. Tai tokios informacinės technologijos, kaip kabelinė ir palydovinė televizija, internetinės prieigos, kompiuterinė komunikacija ir žinoma internetinės informacijos teikiamos paslaugos, kurios dominuoja daugelio visuomenės narių gyvenime ir poreikiuose (Paliulis, Chlivickas, 2004; Kazlauskaitė, 2010).

Akcentuojama, jog žinios ir informacija tampa modernios ekonomikos pagrindu, kur vis didesnę bendrojo nacionalinio produkto dalį sukuria žmonės, kurių veikla susijusi su informacijos technologijų kūrimu, taikymu bei platinimu. Informacinėje visuomenėje ekonominės veiklos pagrindinės kryptys yra informacijos apdorojimas, valstybinis ir privatus šios veiklos organizavimas ir svarbiausia informacijos valdymas. Dominuoja ir informacinės pramonės šakos, tokios kaip: švietimas, teisė, leidyba, žiniasklaida ir kompiuterių gamyba (Bauman, 2011, p. 46). Svarbus aspektas – vyraujančios profesijos informacinėje visuomenėje susietos su informacijos technologijomis, nes fizinio darbo sumažėjimas lemia visuomeninio sąmoningumo padidėjimą, lygybės tarp lyčių augimą, o nefizinį darbą dirbantys visuomenės nariai naudoja informaciją, todėl teigtina, kad žymus informacinio darbo didėjimas reiškia, kad susiformavo informacinė visuomenė

(Atkočiūnas, 2014). Kompiuterinis tinklas sujungia atskiras įvairių lygių ir tipų institucijas, regionus, valstybes ir tai turi esminę įtaką visos veiklos organizavimui, laiko ir erdvės požiūriu. Pasaulinis tinklas – internetas, kuris leidžia į jį įsijungti ir dirbti, bet kuriame pasaulio taške, dirbančiajam patogiu laiku. Taip darbinėje veikloje mažėja erdvės ir laiko apribojimai, būdingi kitoms veiklos formoms. Vis dažniau ir labiau esame sujungti vieni su kitais tinklų, kurių įveikiamas atstumas ir pajėgumai proporcingai didėja. Su jais susiduriame įvairiausiais aspektais, t.y. naudodamiesi parduotuvių ir restoranų elektroniniais prekybos terminalais, rinkdami informaciją iš viso pasaulio rūpimais klausimais ir aktualijomis, bendraudami elektroniniu paštu, skype, keisdamiesi informacija internetu, todėl informacijos tinklai yra svarbus šiuolaikinių visuomenių bruožas (Genys, 2012).

Tuo būdu, žvelgiant į informacinę veiklą, kaip į procesą, galima ją vaizduoti lyg nenutrūkstamą ir susijusių informacinių procesų ciklą (žr. 3 pav.). Informacijos poreikis, tai (ne)suvokta būtinybė gauti informaciją, reikalingą užsibrėžtam tikslui pasiekti, uždaviniui išspręsti. Nuolatinis informacinių poreikių egzistavimas, inicijuoja nuolat įgyti reikalingos informacijos. Aktualių informacijos šaltinių pasirinkimas privalo būti atsakingai planuojamas, atsižvelgiant į informacijos poreikių analizę. Svarbu, jog visuomenės nariai, informacijos vartotojai turėtų galimybę efektyviai pasinaudoti informacija pagal savo kompetenciją. Informacinis produktas yra diskretus informacijos elementas.

3 pav. Informacinių procesų modelis
Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Fossum (2007)

Informacijos ir žinių vadybos aspektų teorinė analizė leidžia apibendrintai teigti, jog informaciniai procesai formuoja informacijos vertės kūrimo grandinę. Išryškėjo itin svarbus aspektas, siejamas su informacijos perkrova. Vis didėjantis informacijos kokybės klausimų poreikis rodo, jog reikia, kad būtų atsižvelgta į klausimą dėl informacijos perkrovos, nes didžiulis elektroninės komunikacijos augimas atnešė su ja susijusių išlaidų dėl pernelyg daug informacijos, tekančios per dideliu kiekiu žmonių, dažnai netinkamai, sukeltant nepasitenkinimą, laiko išvaistymą ir organizacijos technologinės bazės perkrovą. Paaikškėjo, jog informacijos vadyba organizacijoje padeda identifikuoti kritinę informaciją ir nurodo, kaip ją efektyviai valdyti, t.y. formuoti aiškia, organizacijos kontekstui pritaikytą informacinę politiką ir strategiją, kuri taptų vykdomų informacinių procesų formalizavimo, standartizavimo bei optimizavimo (jei reikia, tam panaudoti informacines technologijas) pagrindu bei taip ugdytų tinkamą informacinę elgseną ir kultūrą. Šie viešųjų organizacijų informacijos vadybos teoriniai aspektai, kaip buvo pastebėta šios darbo dalies pradžioje, gali būti atitinkamai pritaikyti bandant tirti informacijos apie ES valdymą ir sklaidą Lietuvoje.

Apibendrinant visuomenės ir pilietinės visuomenės apibrėžtis, teigiama, kad stiprios ir vieningos šalies pagrindas yra jos visuomenė. Dominuoja ir modernios pilietinės visuomenės samprata, siejama su individualiais piliečių interesais, laisve, pasirinkimu. Akcentuojama, kad pagrindiniai pilietiškumo požymiai yra domėjimasis visuomeninėmis problemomis, pasiryžimas dalyvauti problemų sprendime bei teisingos ir aktualios informacijos dalijimasis. Būtent komunikacija rūpimais klausimais – informacijos sklaida. Visos visuomenės kategorijos yra svarbios informacijos sklaidai. Informacijos srautai veikia atskirų tautų kultūras, kur atskirų kultūrų išlikimas bei plėtotė informaciniame visuomenėje tampa problema ir šis procesas ypač aktualus mažesnėms tautoms. Šiuolaikinę kultūrą daug labiau negu, bet kurią ankstesnę veikia informacija. Gyvename apsupti medijų, o tai reiškia, kad gyvenimas iš esmės yra informacijos apie save ir kitus simbolizavimas, jų apykaita arba pasipriešinimas joms.

1.3. Visuomenės informavimas apie aplinkosaugą ir sklaidos priemonės

Teigiama, jog aplinkosauga yra natūralios ir kartu žmogaus, visuomenės paveiktos arba sukurtos aplinkos saugojimas nuo cheminio, biologinio, fizinio ir kitokio neigiamo poveikio, atsirandančių įgyvendinant planus ir programas, vykdam užkinę veiklą ar naudojant gamtos išteklius (Nadzeikienė, 2012, p. 7). Aplinkosaugos srities visuomeninius santykius reguliuoja, pagrindines juridinių ir fizinių asmenų teises, ir pareigas išsaugant biologinę įvairovę, ekologines sistemas ir kraštovaizdį, užtikrinant sveiką ir švarią aplinką, racionalų gamtos išteklių naudojimą valstybėje, jos teritoriniuose vandenyse, kontinentiniame šelfe ir ekonominėje zonoje nustato įstatymai

(Monkevičius, Miškinis, Meškys, 2011, p. 411). Tačiau išryškėja problema, kuri siejama su visuomenės informuotumu apie aplinkosaugą ir informacijos valdymą, neretai teigiama, kad visuomenės nariai, jos dalyviai neranda arba nežino tikslios informacijos apie aplinką ir jos saugojimą, konkrečiai aplinkosaugines problemas, galiausiai dominuoja netikslus informacijos pateikimas ir nekokybiškas informacijos valdymas, kur visuomenės nariai lieka be tikslinės informacijos apie šios dienos aplinkosaugą.

Gamta, tai pats didžiausias žmonijos turtas ir būtina sąlyga žmonijai išlikti bei egzistuoti. Nuo to, kaip saugome gamtą, naudojames jos išteklius, puoselėjame ir tausojame aplinką, priklauso visų mūsų ateitis. Todėl visuomenės informuotumas apie aplinkosaugines problemas (kartu su tikslingu informacijos valdymu) yra prioritetinga šaka, nes tai susiję su kiekvienu visuomenės nariu (Petrikenė, 2010, p. 24). Pastaraisiais dešimtmečiais prieštaravimai tarp žmogaus veiklos ir gamtos, tapo viena aktualiausių socialinių ir ekonominių problemų. Sparčiai plėtojant industrializaciją ir urbanizaciją, nepaprastai nuniokojama gamta, padidėja aplinkos užterštumo lygis, dėl to sutrinka ekologinės sistemos pusiausvyra. Plėtojantis techninei pažangai poveikis aplinkai didėja, todėl turi būti taikomos įvairios apsaugos priemonės, apie kurias turi būti informuota visuomenė ir pateiktas informacijos valdymas (Baltrėnas, Butkus, 2008).

Aplinkos užterštumo problema visame pasaulyje kasmet tampa vis aktualesnė, todėl kyla klausimas, ar yra tinkamas aplinkosauginės informacijos valdymo taikymas. Vienas iš svarbiausių dalykų yra visuomenės požiūris į aplinkos apsaugos politiką ir realus dalyvavimas ją įgyvendinant. Visuomenės dalyvavimas yra pakankamai gerai reglamentuotas: jį numato įvairūs teisės aktai, konvencijos bei direktyvos, tačiau plačioji visuomenė nėra gerai informuota aplinkos apsaugos klausimais ir yra pasyvi (Monkevičius, Miškinis, Meškys, 2011).

Piliečių sąmoningumas ir suinteresuotumas pasinaudoti savo teisėmis, realus žmonių dalyvavimas aplinkosaugoje yra esminės sąlygos, sudarančios prielaidas visuomenei aktyviai įsitraukti į aplinkos apsaugos politikos formavimą. Svarbu, kad apie aplinkos apsaugos problemas visuomenė būtų kuo efektyviau informuota užtikrinant subalansuotą šalies vystymąsi, išlaikant sveiką gamtinę aplinką, išsaugant kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant gamtos naudą. Kaip teigia L. Galkutė ir A. Vaišnoras (2008, p. 186), nesaikingai naudojami gamtos išteklių yra:

- Vandens ir oro;
- Dirvožemio tarša;
- Kraštovaizdžio niokojimas ir kiti veiksniai.

Visa tai blogina aplinkos kokybę ir šiandien verčia žmoniją ieškoti kitų galimų, gamtai ir žmogui nepavojingų kelių ir alternatyvų, siekiant išsaugoti gamtą ir visą aplinką. Gamtos ir aplinkos išsaugojimu turi rūpintis visuomenės nariai, valdžios institucijos. Aplinkosaugos puoselėjimui žmonės buriasi į visuomenines organizacijas, taip siekdami pateikti informaciją apie

aplinkosaugą. Visuomenės informavimas būtinas, tačiau visuomenės informavime turi dalyvauti visi visuomenės nariai, komunikuoti vienas su kitu, taip pat valstybinės institucijos, įvairūs mokslininkai turėtų daugiau aplinkosauginės informacijos pateikti į viešą erdvę, kur ji būtų prieinama visiems visuomenės nariams (Galkutė, Vaišnora, 2008, p. 189). Teigtina, kad išsamiai ir laiku informuoti apie aplinką yra esminė sąlyga norint įtraukti visuomenę, dalyvauti formuojant aplinkosaugos politiką ir priimant sprendimus. Visuomenė dabartiniu laikotarpiu dar nėra pakankamai subrendusi ir pasirengusi dalyvauti šiuose procesuose, būtina ugdyti ir skatinti jos poreikį domėtis aplinkos būkle, aktyviai įtraukti, kai priimami sprendimai (European Environment Agency, 2015).

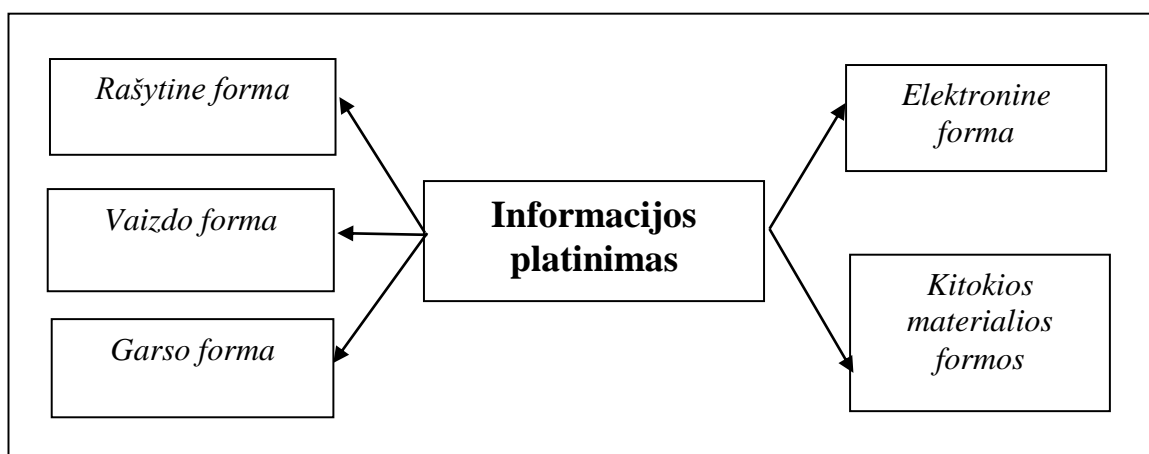
Pagrindinis visuomenės aplinkosaugos informavimo tikslas – formuoti visuomenę, kuri racionaliai naudodama ir papildydama gamtos išteklius, saugodama sveiką aplinką, gamtos bei kultūros paveldo vertybes ateities kartoms, siektų ir gebėtų užtikrinti šalies darnų vystymąsi. Tuo būdu yra siekiama:

- Didinti aplinkosauginę visuomenės kompetenciją priimant politinius, ekonominius bei socialinius sprendimus;
- Įgyvendinti laisvos ir lengvai prieinamos prie aplinkosaugos informacijos politiką;
- Formuoti sveiką visuomenės gyvenimo būdą ir atsakomybę;
- Ugdyti ir lavinti veiklos gebėjimus aplinkosaugos problemoms spręsti;
- Perteikti visuomenei informaciją, patirtį, atspindinčius įvairiapusį žmogaus ryšį su aplinka (Baltrėnas, Butkus, 2008).

Aplinkosauginis visuomenės informavimas ir ugdymas yra viena svarbiausių priemonių, galinti užtikrinti sėkmingą aplinkosaugos strategijos uždavinių įgyvendinimą, todėl yra būtinybė numatyti aplinkosauginį visuomenės informavimą, įgyvendinant konkrečius aplinkosaugos uždavinius įvairiose šalies ūkio srityse. Šalies ūkio šakos aplinkosaugos srityje apima oro ir dirvožemių apsaugą, vandens išteklių apsaugą, atliekų tvarkymą, ir kitas ūkio šakas. Oro tarša viena iš opiausių aplinkosaugos problemų, galiausiai apsauga nuo fizinės taršos, prie kurios prisideda žmonija. Atliekų tvarkymas, kur siekiama įtraukti kuo daugiau visuomenės narių rūšiuoti savo atliekas ir saugoti gamtą, žinoma svarbi ir vandens išteklių apsauga, nes vandens tarša taip pat viena iš probleminių sričių. Aplinkosauginis visuomenės informavimas yra plėtojamas ir skirstomas pagal skirtingas ir įvairias visuomenės grupes, tokias kaip:

- Vaikų ir jaunimo aplinkosauginis informuotumas;
- Sprendimus priimančių pareigūnų kvalifikacijos kėlimas aplinkosaugos srityje;
- Kvalifikuotų aplinkosaugos ir kitų sričių specialistų rengimas;
- Suaugusiųjų aplinkosauginis informuotumas (Baltrėnas, Butkus, Oškiniš, 2008, p. 311).

Akcentuojama, kad kiekvienai grupei informacija turi būti pateikiama skirtinga, tačiau tuo pačiu tikslu. Kiekviena grupė skirtingai suvokia informaciją ir visuomenės informavimas negali būti vienodas visiems, t.y. vaikams ir suaugusiems. Taip pat svarbus aspektas, kad pagal skirtingas amžiaus kategorijas yra skirtingi informacijos šaltiniai, nes pvz.: senoliai linkę klausyti radijo laidų, jaunimas linkęs naršyti po internetinius tinklapius ir panašiai, todėl informacija turi būti paskirstyta vienodai per informacinius kanalus. Aplinkos apsaugos strategijoje, aplinkosauginis informavimas traktuojamas, kaip viena svarbiausių prielaidų aplinkos apsaugos politikai įgyvendinti ir siekti visuomenės nariams perteikti tinkamą, kokybišką ir efektyvią informaciją apie aplinkosaugą ir kylančias grėsmes. Siekiant aplinkosauginių tikslų ir aplinkosauginės visuomenės informavimo apie problemas ir svarbą, sistemoje turi dalyvauti visi nariai nuo giminaičio iki valstybinių institucijų. Teigtina, kad informacinė komunikacija dažniausiai visiems prieinama, todėl turi dominuoti siekiamybė visuomenės nariams gauti informaciją apie esamą aplinkosaugą šalyje bei pasaulyje, nes tik dominuojant efektyviai komunikacijai atsiranda informacijos dalijimasis, kuris pasireiškia tik tada jeigu informacija yra valdoma tinkamai. Pasak E. Monkevičiaus, E. Miškinio ir kt. (2011), informaciją apie aplinkosaugą galima pateikti įvairiomis formomis (žr. 4 pav.).

4 pav. Informavimo būdai visuomenėje apie aplinkos apsaugą
Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis E. Monkevičiumi, A. Miškiniumi ir kt. (2011)

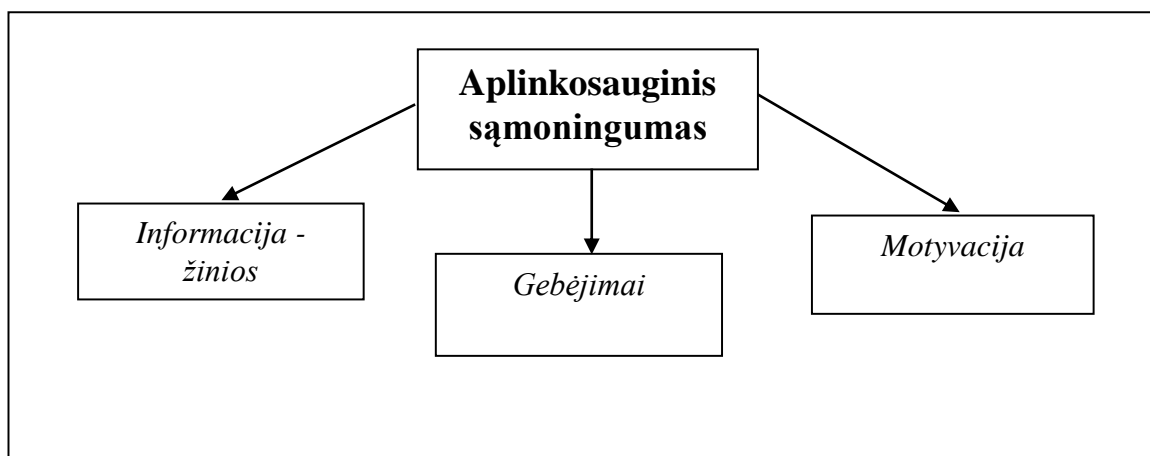
Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 4 pav.), informacijos pateikimas ir visuomenės informavimas apie aplinkosaugą gali būti pateikiamas įvairiais būdais. Vienas iš informacijos platinimo būdų yra vaizdo medžiaga, kuri gali būti transliuojama per televizijos programas, internetinius portalus, kino filmus ar įvairias prezentacijas. Sekantis informacijos platinimo būdas – garsinė forma, tai radijo bangomis sklindanti informacija iki visuomenės narių. Pati populiariausia platinimo forma – rašytinė, nes valstybinės institucijos teikia savo internetiniuose puslapiuose informaciją apie šalies ir pasaulio aplinkosaugą, grėsmes ir problemas, galiausiai begalės mokslinių ir publicistinių straipsnių, tyrimų ir pan., siejamų su aplinkosaugos

svarba (Petreikienė, 2010). Dažniausiai vartojamas visuomenės informavimas apie aplinkosaugą per elektroninę erdvę: siunčiami elektroniniai laiškai, dalijamasi informacija įvairiomis kompiuterinėmis programomis, tiesiogiai pasiekiami valstybinių institucijų posėdžiai ir kitokios materialios formos. Būtinybė teikti informaciją ir siekti visuomenės informavimo apie aplinkosaugą, esamas grėsmes, kylančias problemas, naudą ir žalą, todėl, kad kiekvienas žmogus yra visuomenės narys ir kiekvienas iš jų yra dalinai atsakingas už aplinkosaugą. Gyventojų informavimas grindžiamas susitikimais su šalies miesto ir rajonų politikais, savivaldybės pareigūnais, vandens tiekimo, kanalizavimo, atliekų atstovais. Visuomenės aplinkosauginis informavimas yra vienas iš svarbiausių savivaldybių uždavinių, tam naudojamos įvairios visuomenės informavimo formos ir priemonės: visuomenei organizuojami seminarai apie aplinkos būklę, taip pat pateikiami įvairūs atliktų tyrimų bei projektų rezultatai, leidžiami įvairūs leidiniai: bukletai, knygutės, atmintinės apie ekologinę būklę, tyrimus bei projektus. Galiausiai šalies, miesto ir regiono mastu organizuojami įvairūs renginiai: šventės, akcijos, talkos bei kiti su aplinkosauga susiję renginiai (Pasaulinė Žemės diena, Pasaulinė aplinkosaugos diena, Europos judrioji savaitė ir kt.). Akcentuotina, kad aplinkosaugos medžiaga talpinama Aplinkos ministerijos tinklalapyje. Esama įvairių informacijos klasifikacijų, bet esminiai skirstymo elementai lieka tie patys. Autorius B. Čereška (2004) pateikia tokią klasifikaciją: spaudos informacija, audiovizualinė informacija, lauko informacija, informacija ryšiams su visuomene, kompiuterizuota informacija.

Apibendrinant visuomenės informavimą apie aplinkosaugą, teigiama, kad tai yra svarbi prioritetinė šaka ne tik visuomenės narių, tačiau ir atsakingų institucijų. Nes tikslingas informacijos valdymas ir informacijos platinimas, gerina visuomenės informavimą aplinkosauginiais klausimais. Visuomenė neretai susiduria su problemomis nežinodami, kur yra objektyvi informacija apie šių dienų situaciją aplinkosaugoje, todėl informavimas visuomenei turi būti pateikiamas ir per spaudą, ir per televiziją ir žinoma komunikuojant vieniems su kitais bei su valstybinėmis institucijomis. Visuomenė pagal savo grupes turi būti tikslingai informuota apie esamą aplinkosaugos situaciją ir padėti, imtis sprendimo būdų, nes visi visuomenės nariai yra aplinkos apsaugos vartotojai.

1.4. Aplinkosauginės informacijos sklaidos ir valdymo problemos

Aplinkosauginės informacijos valdymas, kylančios aplinkosauginės problemos siejamos ir su aplinkosauginiu sąmoningumu. Aplinkosauginį sąmoningumą lemia motyvacija domėtis įvairiais aplinkos aspektais, sukaupti žinių ir įgyti gebėjimų, realiai prisidėti prie jos išsaugojimo (Genys, 2012). Toks sąmoningumas pradeda augti, kai žmogus suvokia, kad nepalankūs aplinkos pokyčiai gali būti negrįžtami, o pasekmės panaikinamos ar tik sušvelninamos didelių investicijų ar žmogiškųjų išteklių pagalba (žr. 5 pav.).

5 pav. Aplinkosauginio sąmoningumo sudėtinės dalys

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis D. Genys (2012)

Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 5 pav.) aplinkosauginis sąmoningumas veikia skirtingas visuomenės narių gyvenimo sferas (Genys, 2012, p. 127). Tuo būdu, visuomenės informavimo srityje skiriamos kelios tikslinės grupės, tokios kaip:

- Plačioji visuomenė, kuri yra pasyvi informacijos priėmėja ir tai yra viena iš aplinkosauginės informacijos sklaidos problemų;
- Įvairių sričių specialistai, kurie yra motyvuoti aktyviai ieškoti aplinkosauginės informacijos, kad galėtų priimti tinkamus sprendimus savo profesinėje aplinkoje;
- Aktyvūs piliečiai ir politikai, kuriems svarbu argumentuoti savo pasiūlymus svarstant ir priimant sprendimus (Vėbra, Galkutė, 2008).

Aplinkosauginis sąmoningumas apima kelias individo gyvenimo sritis: asmeninį gyvenimą, profesinę veiklą ir visuomenės gyvenimą. Ugdyti aplinkosauginį sąmoningumą reikia tam, kad vystytųsi pilietinė visuomenė ir demokratija, kad žmonės turėtų savo nuomonę ir galėtų dalyvauti svarstant ir priimant įvairaus lygmens sprendimus (Nadzeikienė, 2012, p. 11). Aukštas aplinkosauginio sąmoningumo lygis lemia tinkamus veiksmus aplinkos atžvilgiu. Kitaip, nesant pakankamai informacijos, dažnai pasirenkami netinkami sprendimai. Aplinkosauga apima natūralios gamtinės aplinkos, jos atskirų objektų, žemės ir jos gelmių, oro, vandens, gyvūnijos ir augalijos, miškų ir kitų ypač vertingų vietovių būklės bei kitimo stebėjimus, racionalų jų naudojimą, įvairių teisinių, biologinių, techninių ir kitų priemonių įgyvendinimą. Siekiant ateities kartoms išsaugoti gamtos objektus, užtikrinti natūralios aplinkos reiškinių ir sąlygų visumą, kurioje gyvena žmonės, įvairių gyvųjų organizmų populiacijos ar rūšys, būtina informuoti visuomenę apie aplinkosaugines problemas bei skatinti efektyvų informacijos valdymą (Rutkovienė, 2009, p. 7).

Aplinkos apsaugos valdymas – tai vienas svarbiausių ekologinės teisės institutų, kurio normos reguliuoja valstybės institucijų veiklą, organizuojant ekologinius santykius, kad būtų užtikrinta aplinkosauga ir racionalus gamtos išteklių naudojimas. Tuo principu siekiant geresnio

informacijos valdymo, svarbu suvokti ir aplinkos apsaugos valdymo principus. Pirmiausia dominuoja kompleksinis požiūris sprendžiant aplinkosaugines problemas, sąlygotas gamtos vieningumo ir dėsningumo daromas poveikis, būtent kuriam nors gamtos ištekliui, todėl netiesiogiai veikiami ir kiti ištekliai (Balžekienė, Butkevičienė, p. 245). Taip pat kontrolės funkcijų atskyrimo principas – kai kuriamos atskiros kontrolės institucijos, kurios pačios nevykdo ūkinės veiklos, nes tas funkcijas sujungus dažnai ekonominiai interesai tampa svarbesni, jiems suteikiamas prioritetas prieš aplinkos apsaugos interesus bei valdymo, pagal geografinį ir gamtinį šalies rajonavimą principas, kuris aktualus šalyse, skirtinguose rajonuose labai skiriasi gamtinės sąlygos (Černiauskaitė, 2014, p. 11).

Jeigu yra tinkamas informacijos pateikimas ir jų srautų valdymas, visuomenė gali prisidėti prie aplinkos apsaugos išsaugojimo tokiais būdais:

- Naudodamiesi viešuoju transportu arba dviračiais;
- Dalyvaudami įvairiose akcijose, kurios nukreipia į aplinkos apsaugos saugojimą;
- Tausoti elektros energiją, naudoti energiją taupančias lemputes;
- Rūšiuoti atliekas į tam skirtus konteinerius;
- Naudoti daugkartinius arba ekologiškus pirkinių maišelius;
- Sukauptą makulatūrą atiduoti perdirbimui (Rutkovenė, 2009; Vėbra, Galkutė, 2008).

Siekiant išspręsti daug opių problemų, kurios siejamos su aplinkosauga, aplinkosauginės informacijos valdymu, svarbu skatinti dialogą su suinteresuotomis grupėmis, vyriausybėmis, verslo sektoriumi, organizacijomis, tarptautinėmis institucijomis ir žinoma su visuomenės nariais. Remiantis visuomenės informavimo politika, turi būti siekiama įgyvendinti visuomenės informavimo principus, tokius kaip:

- Skaidrumas ir tikslumas;
- Laikytis informacijos teikimo įsipareigojimų;
- Išklausti visuomenės narius ir priimti pastabas (Goberytė, 2009).

Apibendrinant galima teigti, kad aplinkosauginės informacijos valdymas yra tarsi kompleksinis sprendimas, kur įvairiomis priemonėmis efektyviai valdoma aplinkosauginė informacija. Informacija renkama, laikoma, saugoma ir paskirstoma, remiantis prioritetais. Tačiau neretai informacijos valdyme pasireiškia tokios problemos, kaip naujos ir aktualios informacijos nepateikimas laiku, nes laiku nebuvo susisteminta svarbi informacija apie aplinkosaugą. Neretai į informacijos valdymą įeina ir informacijos paskirstymas bibliotekoms, spaudai, televizijai, todėl viskas turi būti atlikta laiku ir vietoje, nes informacija aktualiais šios dienos klausimais labai greitai sensta. Greta dominuoja ir visuomenės dalyviai, kurie tarsi patys yra informacijos valdytojai, nes nuo jų priklauso ar aplinkosaugos informacija bus perteikta tiksliai ar klaidinga, čia

dominuojama aplinkosauginis visuomenės narių sąmoningumas. Aplinkosauga apima begalės įvairių komponentų nuo rūšiavimo ir ekosistemos naujinimo, todėl informacijos kiekiai yra milžiniški ir informacijos valdyme atsiranda spragų. Ne visada tiesioginė informacija pasiekia spaudą arba bibliotekas, nes informacija yra kaupiama duomenų bazėje, įvairiose laikmenose, tačiau jos valdymas privalo būti sklandus, efektyvus ir kokybiškas.

2. TYRIMO METODOLOGIJA IR ORGANIZAVIMAS

2.1. Tyrimo organizavimas ir eiga

Baigiamajame darbe „*Aplinkosauginės informacijos sklaida*“ naudojamas kiekybinis tyrimas, kurio instrumentas anketa. Teigtina, kad kiekybinės analizės esmė yra bandymas suvesti sąvokas į skaičius, naudojant statistinės analizės procedūras, bei analizuoti gautus duomenis. Pasirinktas kiekybinis tyrimas (apklausa), nes tai toks tyrimas, kurio duomenis galima pateikti skaičiais ir atlikti išsamią analizę, siekiant atsakyti į baigiamojo darbo metu suformuotą problemą ir iškeltą tyrimo tikslą: išanalizuoti aplinkosauginės informacijos valdymą ir poveikį visuomenei.

Pasak K. Kardelio (2007, 2010) kiekybiniai tyrimai gali būti vadinami statistiniais arba eksperimentiniais, kur kiekybinį duomenų analizės pobūdį bei nenatūralioje tyrimo situacijoje dažniausiai yra taikomi eksperimentiniai metodai. Kiekybinių tyrimų paskirtis – patvirtinti esamą faktą ar jo nepatvirtinti. Kiekybiniams tyrimams būdingas objektyvus požiūris į aplinką ir nesikišimas į tikrovę (Kardelis, 2007; 2010). Empirinio tyrimo metu pasirinktas kiekybinis tyrimas, atliekant apklausą, nes taip galima gauti daugiau objektyvios informacijos apie aplinkosauginės informacijos valdymą ir apklausti kuo daugiau respondentų. Empirinėje darbo dalyje naudojamas kiekybinis tyrimas, atlikta apklausa, kurios instrumentas anketa. Tačiau prieš atliekant ir formuojant klausimyną, buvo atlikta turinio analizė, t.y. išanalizuota informacijos valdymo ir sklaidos sampratos, ypatybės ir rūšys, taip pat visuomenės ir pilietinės visuomenės apibrėžtys, visuomenės informuotumas apie aplinkosaugą ir sklaidos priemonės. Atlikus mokslinės literatūros analizę buvo formuojamas klausimynas, kur siekiama atskleisti ir išanalizuoti visuomenės požiūrį į aplinkosauginės informacijos valdymą ir jo problemas.

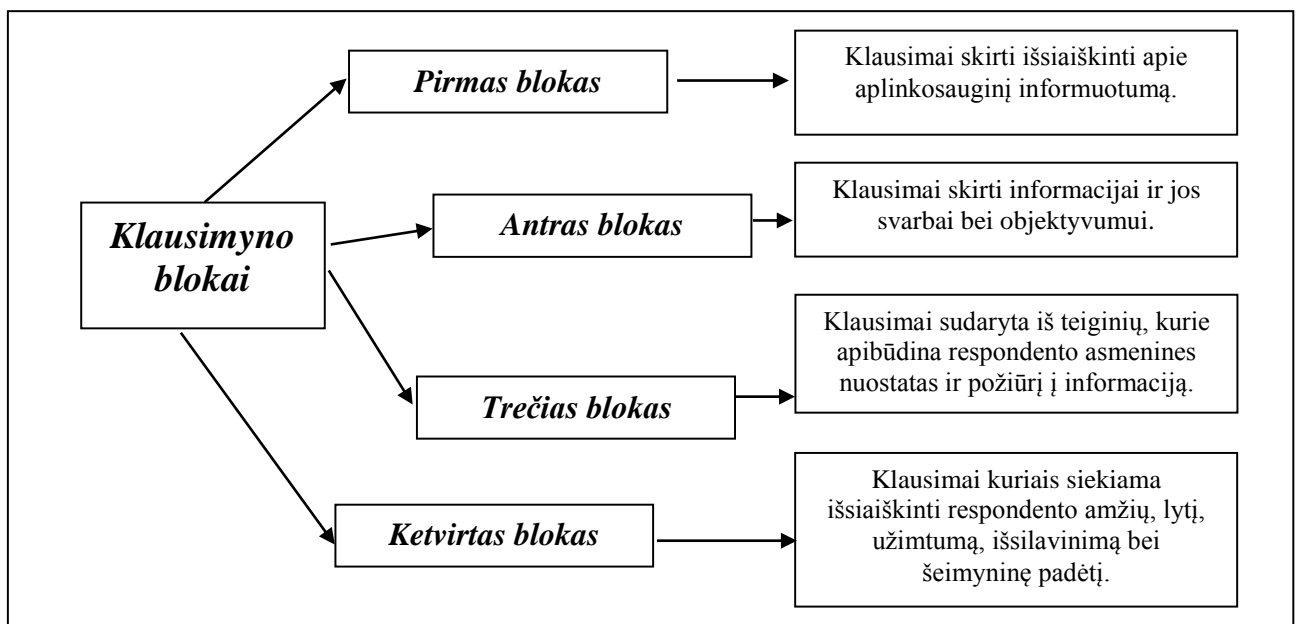
Tyrimas organizuotas 2016 metų lapkričio 16 - 19 dienomis. Respondentų imtis buvo numatyta iš anksto (tikslinė imtis), nes apklausa vykdoma internetu per portalą www.apklausk.lt, tuo principu siekiama, kuo daugiau apklausti žmonių iš visos Lietuvos, neskaidant pagal regioną. Iš viso buvo siekiama apklausti 200 respondentų (tyrimo imtis tikslinė ir numatyta iš anksto), nes kuo daugiau apklausoje dalyvauja narių, tuo galutiniai tyrimo rezultatai yra objektyvesni.

2.2. Tyrimo metodų pagrindimas, imtis ir instrumentas

Baigiamajame darbe taikomas kiekybinis metodas (taikant apklausos metodą). Numatyta tyrimo imtis, t.y. virtualiu būdu apklausti 200 respondentų. Imties pasirinkimo būdas pagrįstas vienu pagrindiniu imties atsitiktinumo principu, t.y. visi populiacijos elementai turi turėti vienodas galimybes patekti į imtį. Pasinaudojant Paniotto formulę numatoma, kiek turi sugrįžti apklausos anketų, kad apklausos rezultatai atspindėtų populiacijos nuomonę su pasirinkta tikimybe bei paklaida (Valackienė, 2004):

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}} \quad (1)$$

Kur Paniotto formulėje: n – imties dydis; Δ- imties paklaidos dydis (=0,03 %); N – generalinis visumos dydis. Gaunamas galutinis rezultatas: $n = 1 / (0.03^2 * (1/200)) = 169$. Tuo principu virtualiai buvo išplatinta 200 apklausos anketų, tačiau sugrįžo atgal 183 anketos, iš kurių 7 sugadintos. Analizei tinkamos 176 apklausos anketos. Tyrimo metu laikomasi tyrimo etikos. Kiekybinio tyrimo instrumentas – anketa, anketą sudaro iš viso 30 klausimų, kurie yra uždaro ir pusiau uždaro tipo (žr. 1 priedą). Anketa sudaryta remiantis aplinkosauginėmis problemomis, kurias pateikia Europos Sąjunga „Ekologinis ir tvarus augimas“, Aplinkos apsaugos agentūra, LR Aplinkos ministerija, taip pat anketa sudaryta remiantis nacionaline aplinkos apsaugos strategija, nacionaline darnaus vystymosi strategija bei direktyvomis. Klausimynas suskaidytas į blokus (žr. 6 pav.).

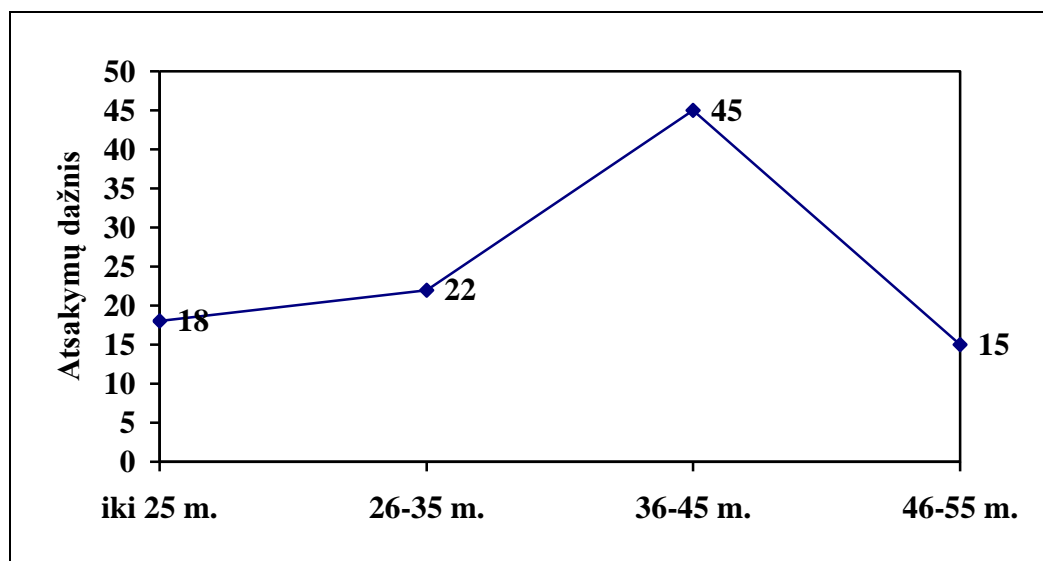
6 pav. Anketos modelio sudarymas

Šaltinis: sudaryta autorės

Tyrimo duomenims apdoroti, sisteminti ir grafiškai vaizduoti, naudota Windows Microsoft Excel programa, taikytas statistinės analizės metodas – aprašomoji statistika ir lyginamoji analizė.

2.3. Tiriamųjų charakteristika

Kiekybiniame tyrime iš viso dalyvavo 176 respondentai, iš kurių didžioji dauguma moterys (104 moterys ir 72 vyrai). Respondentų amžiaus pasiskirstymas įvairus (žr. 7 pav.).

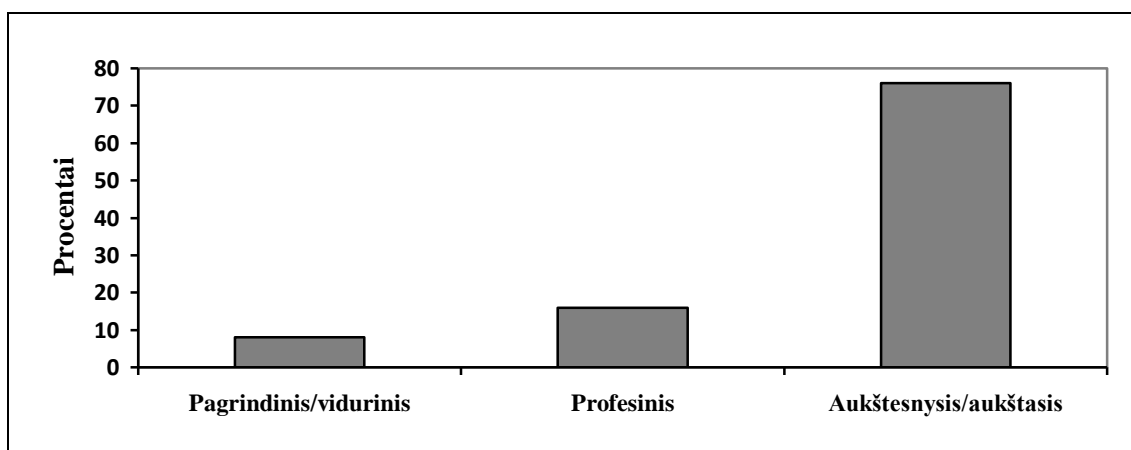

7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių (%) (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 7 pav.), didžioji dalis apklaustųjų – 45 %, buvo nuo 36 metų iki 45 metų, o kitų respondentų amžius pasiskirstė tolygiai. Amžiaus pasiskirstymas įvairus, būtent tai sąlygoja skirtingų nuomonių pasiskirstymą ir informacijos turėjimą, supratingumą apie aplinkosaugą, esamas problemas.

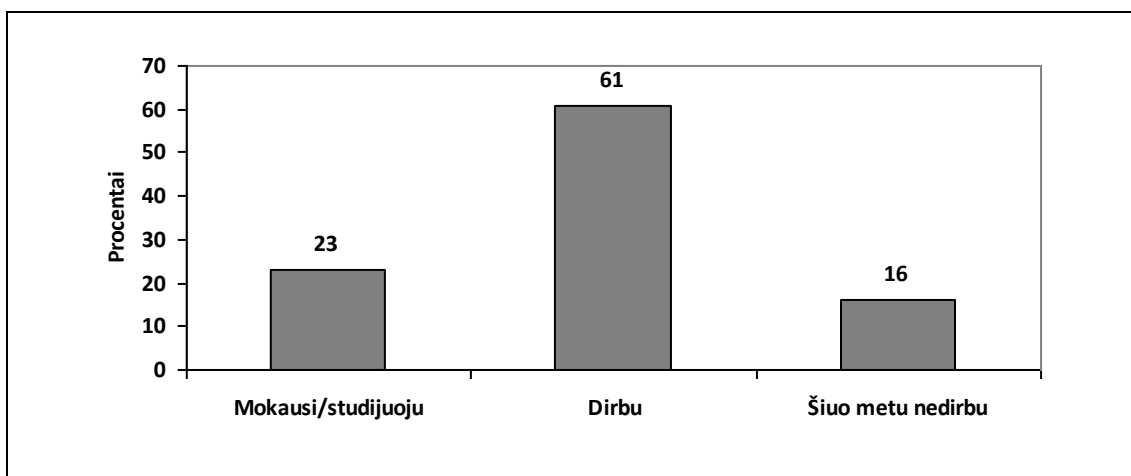
Empirinio tyrimo metu, respondentų taip pat buvo pasiteirauta apie šeimyninę padėtį. Iš gautų rezultatų nustatyta, kad didžioji dauguma tyrime dalyvavusių apklaustųjų yra santuokoje (iš viso 94 apklaustieji), kiek mažiau, t.y. 53 respondentai nurodė, kad nėra santuokoje ir mažoji dalis nurodė (29 respondentai), kad yra vieniši. Šeimyninė padėtis sąlygoja informacijos sklaidą, informacijos dalijimąsi rūpimais klausimais, teigiama, jog kuo didesnis šeimos ir aplinkinių ratas, tuo informacija greičiau pasiekama.

Respondentų buvo paprašyta nurodyti, koks yra jų išsilavinimas (žr. 8 pav.). Iš visų apklaustųjų, 76 % teigia, kad turi aukštesnįjį arba aukštąjį išsilavinimą, 16 % respondentų nurodė, kad turi profesinį išsilavinimą ir 8 % teigia, kad turi pagrindinį, vidurinį išsilavinimą. Išsilavinimas neapibrėžia turimos informacijos ir žinių lygio, tačiau nurodo ar žmogus yra suinteresuotas turėti papildomos informacijos, ar sugeba ja dalintis. Išsilavinimas, tai žinios ir kompetencija tam tikroje srityje, tačiau informacijos sklaidai išsilavinimas turi minimalią įtaką.

8 pav. Respondentų išsilavinimas (N-176)

Atliekant anketinę apklausą, respondentų buvo pasiteirauta, kuo šiuo metu užsiima (žr. 9 pav.). Kaip matyti iš žemiau pateikto paveikslo, didžioji dauguma respondentų yra dirbantys (teigia 61 %), kiek mažiau apklaustųjų, t.y. 23 % – besimokantys ir bestudijuojantys, 16 % iš visų apklaustųjų yra nedirbantys asmenys. Žmogaus aplinka turi tiesioginės įtakos informacijos dalijimuisi ir jos sklaidai. Kuo aplinkos ratas platesnis, tuo yra tikimybė gauti daugiau informacijos.

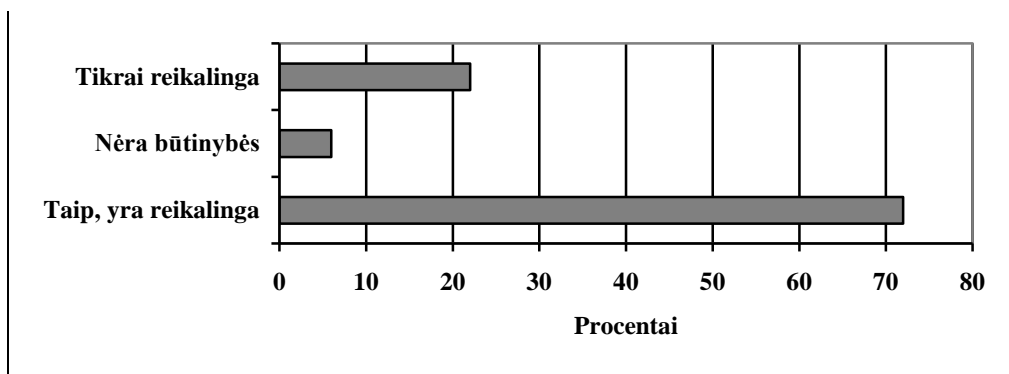

9 pav. Respondentų veikla (N-176)

Apibendrinant tiriamųjų charakteristiką galima teigti, kad daugiau apklausoje dalyvavo moterys, kiek mažiau vyrai. Didžioji dauguma turintys aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą, taip pat dirbantys ir besimokantys asmenys. Visa tai turi įtakos bendram informacijos lygio suvokimui apie aplinkosaugą.

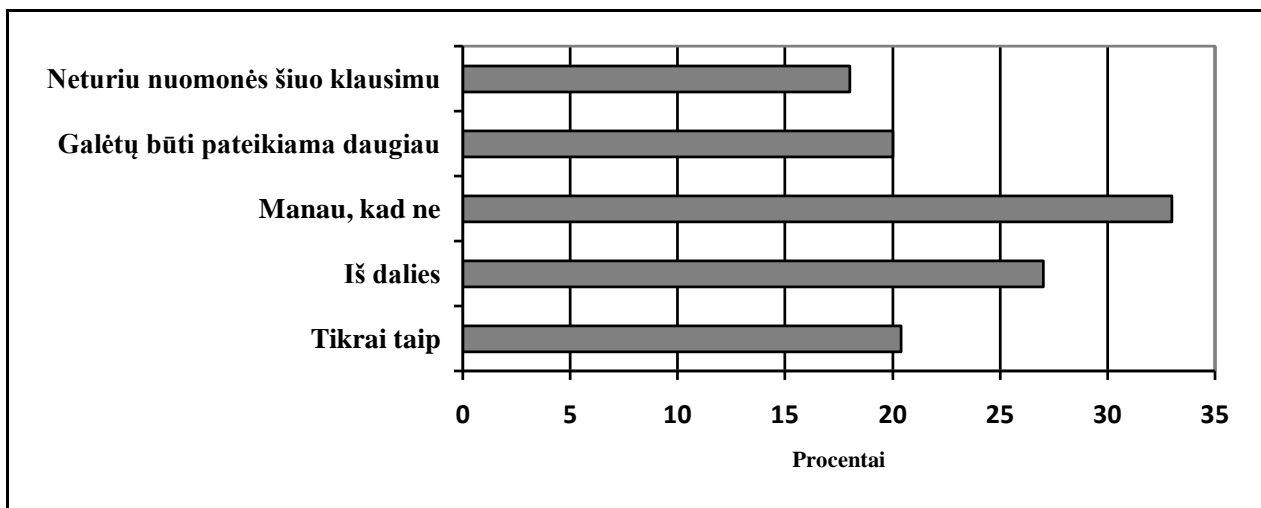
3. APLINKOSAUGINĖS INFORMACIJOS SKLAIDOS TYRIMO REZULTATAI IR ANALIZĖ

Atliekant empirinį tyrimą, kuriame dalyvavo 176 respondentai, pirmiausia buvo paprašyta išreikšti savo nuomonę, ar jiems yra reikalinga informacija apie aplinkosaugą (žr. 10 pav.).

10 pav. Informacijos apie aplinkosaugą reikalingumas (N-176)

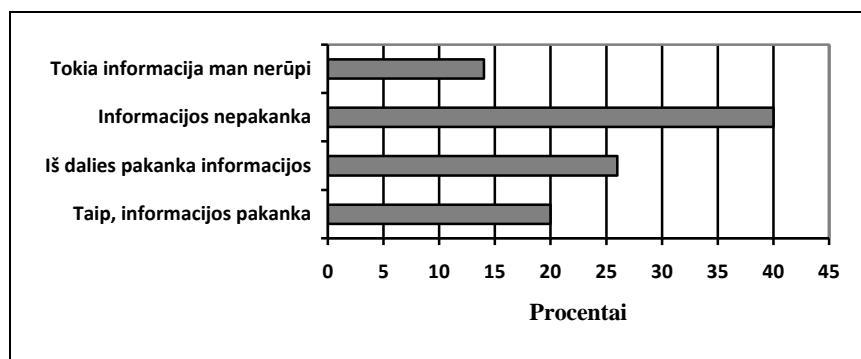
Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 10 pav.), didžioji dauguma respondentų nurodo, kad jiems yra reikalinga informacija apie aplinkosaugą (taip teigia 72 % apklaustųjų), tačiau, 22 % respondentų teigia, kad jiems yra visiškai nereikalinga informacija apie aplinkosaugą, o dar 6 % teigia, kad tai nėra būtinybė (reikiamybė).

11 pav. Informacijos apie aplinkosaugą pakankamumas (N-176)

Respondentų pasiteiravus ar yra pateikiama pakankamai informacijos apie aplinkosaugą, nuomonės išsiskyrė (žr. 11 pav.). Tik 27 % respondentų nurodo, kad informacijos apie aplinkosaugą pateikiama pakankamai, o 33 % apklaustųjų mano, kad iš dalies yra pateikiama pakankamai informacijos. Iš visų apklaustųjų 20 % nurodo, kad nėra pateikiama pakankamai reikiamos informacijos apie aplinkosaugą, net 18 % respondentų įvardija, kad galėtų būti pateikiama daugiau reikalingos informacijos apie aplinkosaugą. Todėl anketinės apklausos metu, toliau respondentų

buvo pasiteirauta, ar pakanka informacijos visuomenei apie sprendimų priėmimą ir įgyvendinimą aplinkos apsaugos srityje (žr. 12 pav.).

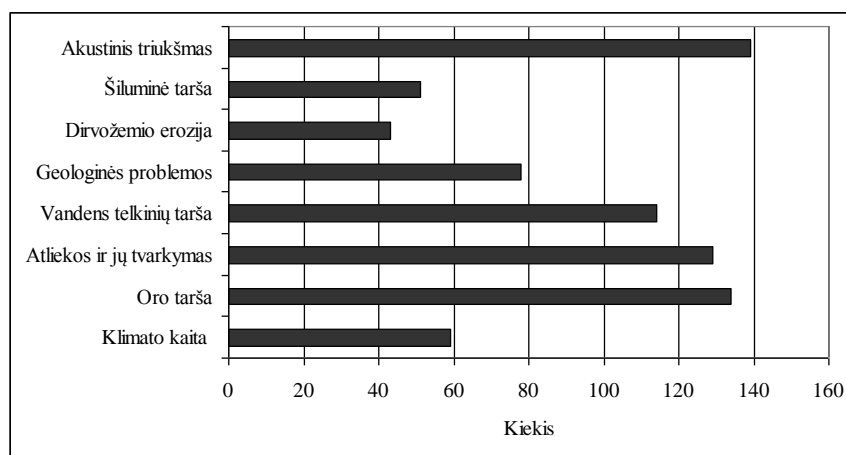
12 pav. Informacija apie sprendimų priėmimą, įgyvendinimą (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateiktų duomenų (žr. 12 pav.), respondentų nuomonė išsiskiria. Didžioji dauguma respondentų, t.y. 40 % apklaustųjų nurodo, kad informacijos apie sprendimų priėmimą ir įgyvendinimą aplinkosaugos srityje nepakanka, tik 20 % teigia, kad informacijos pakanka. 14 % respondentų teigia, kad tokia informacija jiems nerūpi, o 26 % teigia, kad informacijos pakanka tik iš dalies. Galima daryti prielaidą, kad informacijos trūkumas yra sprendimų priėmimo ir įgyvendinime, nes visuomenės nariai apie tai yra mažai informuoti.

Respondentų buvo paprašyta nurodyti, kokios yra pagrindinės aplinkosauginės problemos Lietuvoje (žr. 13 pav.). Kaip matyti iš žemiau pateiktų duomenų, didžiausiomis aplinkosauginėmis problemomis respondentai įvardija:

- Akustinį triukšmą ir vandens telkinių taršą;
- Oro taršą ir atliekas, jų tvarkymą.

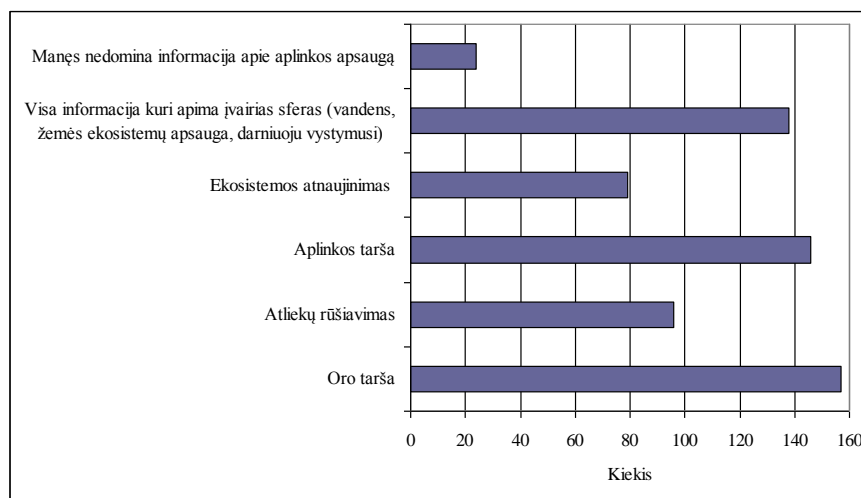
Taip pat respondentai įvardija dirvožemio eroziją, šiluminę taršą, geologines problemas. Akcentuojama, kad visos išvardintos problemos yra opios problemos aplinkosaugoje ir būtinas sklandus visuomenės informavimas apie problemų sprendimo būdus, galimas pasekmes ir kuom gali prisidėti kiekvienas visuomenės narys siekiant sumažinti šias problemas.

13 pav. Pagrindinės aplinkosaugos problemos Lietuvoje (N-176)

Statistikos departamento duomenimis, teršalų išmetimas į atmosferą, atliekų susidarymas ir jų tvarkymas yra milžiniškas (Oficialiosios statistikos portalas, 2017).

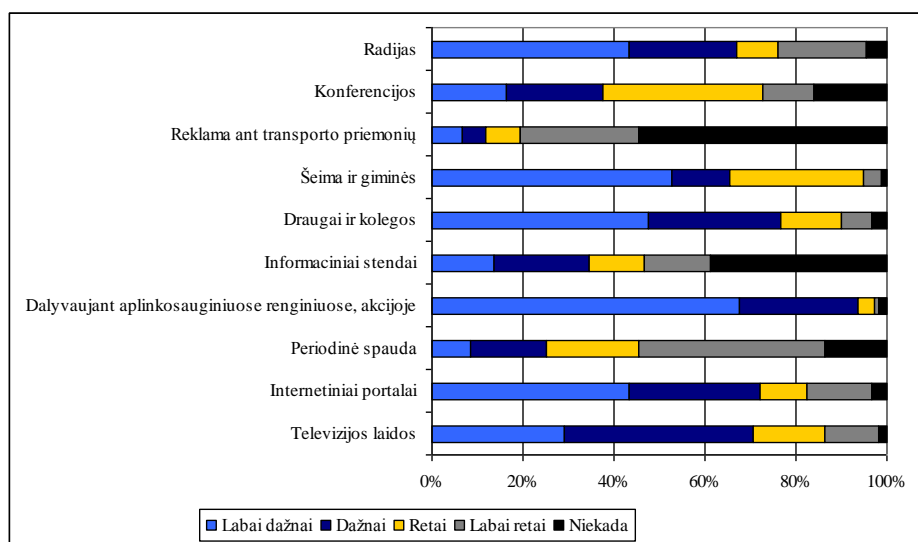
Taip pat respondentų buvo pasiteirauta, kokia informacija aplinkosaugoje juos domina labiausiai ir yra aktualiausia. Gauti tyrimo rezultatai pateikiami žemiau esančiame paveiksle (žr. 14 pav.).

14 pav. Informacijos poreikis aplinkosaugoje (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateiktų duomenų (žr. 14 pav.), daugiausia informacijos respondentai norėtų gauti apie oro taršą, aplinkos taršą, bei visą informaciją, kuri apima įvairias sferas (ekosistemas, darnų vystymąsi ir kt.). Būtent informacijos poreikis parodo, kad vis dėlto informacijos respondentai apie aplinkosaugą gauna nepakankamai. Tuo principu, sekantis anketinės apklausos klausimas buvo: iš kokių šaltinių respondentai gauna daugiausia informacijos apie aplinkosaugą (žr. 15 pav.).

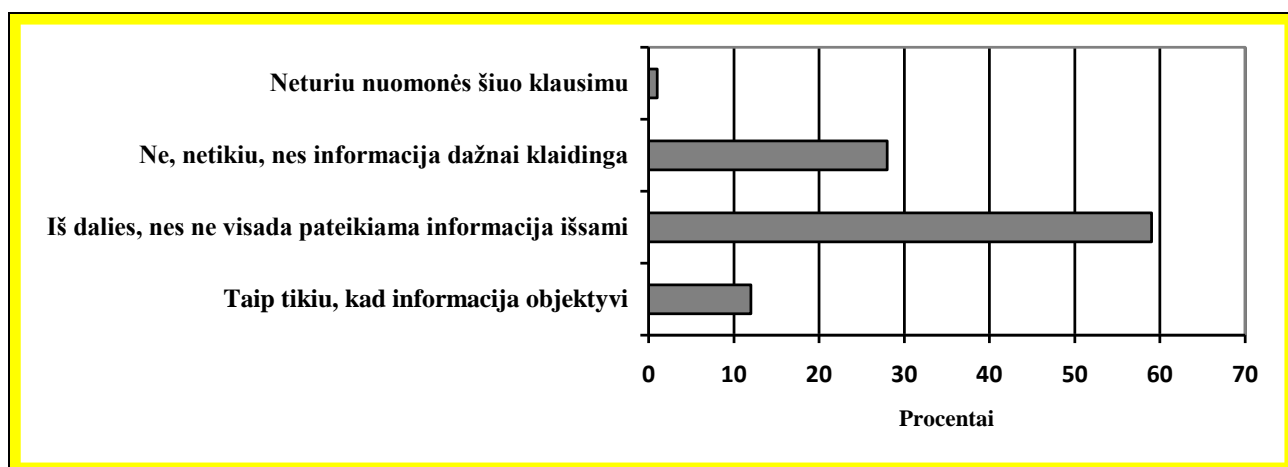

15 pav. Informacijos šaltinių dažnumas apie aplinkosaugines veiklas, problemas (N-176)

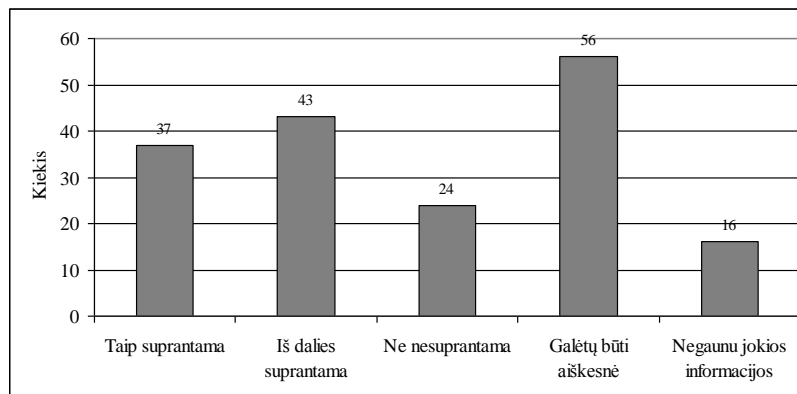
Iš prieš tai pateiktų tyrimo rezultatų (žr. 15 pav.), matyti, kad respondentai labai dažnai informacijos apie aplinkosaugines veiklas ir esamas problemas gauna iš radijo laidų, šeimos ir gimiinių, darbe iš bendradarbių, kolegų, draugų, taip pat dalyvaudami aplinkosauginiuose renginiuose ir įvairiose akcijose. Tačiau labai retai arba niekada informacijos apie aplinkosaugines veiklas ir vyraujančias problemas, negauna arba gauna minimaliai iš periodinės spaudos, įvairių reklamų ant transporto priemonių ir informacinių stendų.

Informacijos srautai apie aplinkosaugą ir informacijos šaltiniai gali būti įvairūs, tačiau neretai pateikiama informacija gali būti netinkama vartotojui arba klaidinanti visuomenės narį, nes informacijos pateikimas turi būti išsamus ir atspindintis realias ir esamas problemas arba priešingai realiai nuveiktus darbus aplinkosaugoje, siekiant informuoti visuomenę. Tuo būdu, anketinėje apklausoje respondentų buvo pasiteirauta ar jie tiki gaunamos informacijos apie aplinkosaugą išsamumu (žr. 16 pav.).

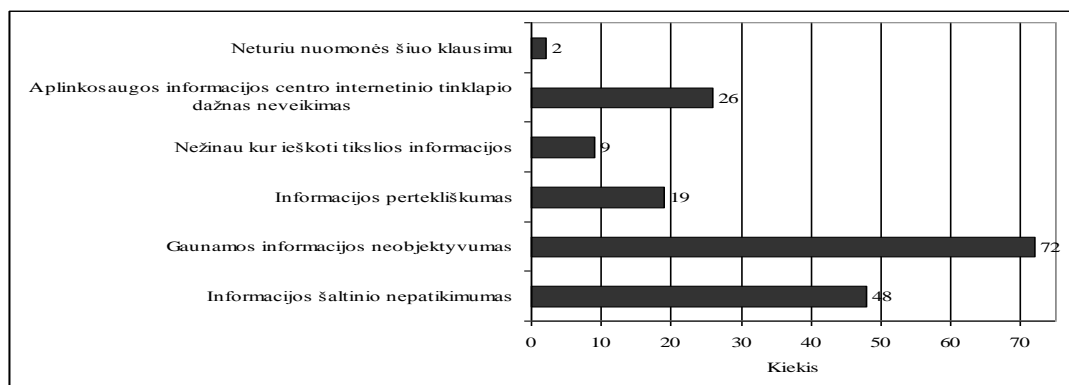
16 pav. Gaunamos informacijos apie aplinkosaugą išsamumas, objektyvumas (N-176)

Kaip matyti, didžioji dauguma apklaustųjų (žr. 16 pav.), įvertina gaunamą informaciją apie aplinkosaugą, kaip ne visada išsamią ir objektyvią, nes neretai informacija pasitaiko klaidinanti (teigia 59 % respondentų). Penktadalis respondentų (28 %), teigia, kad nepasitikimi gaunamos informacijos apie aplinkosaugą išsamumu. Vadinasi galima daryti prielaidą, kad daugiau nei pusė apklaustųjų, neretai abejoja dėl informacijos tikrumo apie aplinkosaugą. Tuo būdu sekantis anketinės apklausos klausimas buvo siejamas su pačių respondentų supratimu apie gaunamą informaciją, nes kartais vyrauja ir klaidingai suprasta informacija (žr. 17 pav.).

17 pav. Gaunamos informacijos apie aplinkosaugą supratimas (N-176)

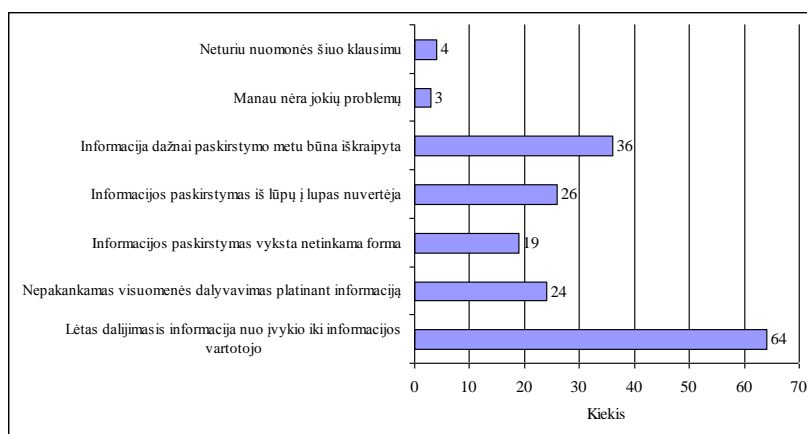
Kaip matyti iš prieš tai pateiktų duomenų (žr. 17 pav.), didžioji dauguma respondentų nurodo, kad gaunama informacija apie aplinkosaugą galėtų būti aiškesnė ir tikslesnė (teigia 56 respondentai iš 176), kai kurie nurodė, kad informacija yra suprantama iš dalies (43 respondentai) arba nesuprantama (24 respondentai). Pažymima, kad tik 37 apklaustiesiems iš 176 apklaustųjų, gaunama informacija apie aplinkosaugą yra aiškiai suprantama. Vadinasi, galima teigti, kad įvairūs informacijos srantai apie aplinkosaugą pateikia per sudėtingą informaciją, neaiškią informaciją arba tiesiog apklaustieji gali būti nelinkę įvertinti gaunamą informaciją. Todėl apklausoje respondentų buvo pasiteirauta ir su kokiomis problemomis jie susiduria, siekdami gauti informaciją jiems rūpimais klausimais apie aplinkosaugą (žr. 18 pav.).

18 pav. Problemos, su kuriomis susiduriama siekiant gauti informacijos apie aplinkosaugą (N-176)

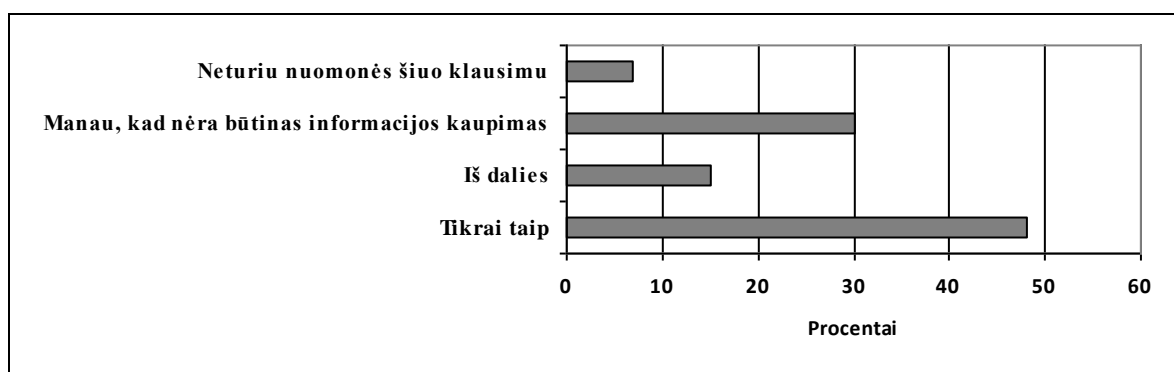
Respondentų paprašius įvardinti kokios yra pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria norėdami gauti įvairios informacijos apie aplinkosaugą, pagrindė įvardija informacijos šaltinio nepatikimumą ir gaunamos informacijos neobjektyvumą (žr. 18 pav.) Taip pat nurodoma, kad nuolatos yra trukdžių su aplinkosaugos informacijos centro internetiniu tinklapiu (*atliekant ir sisteminat tyrimo rezultatus buvo pasižiūrėta ar veikia aplinkosaugos informacijos centro svetainė www.apicentras.lt ir paaiškėjo, kad puslapis neveikiantis*).

Kiekviena gaunama informacija yra skirstoma ir skirstymas priklauso nuo informacijos pobūdžio, bei informacijos skleidėjo. Tačiau, anketinės apklausos metu, respondentų buvo paprašyta išreikšti nuomonę, kokios yra pagrindinės problemos siejamos su aplinkosauginės informacijos paskirstymu (žr. 19 pav.).

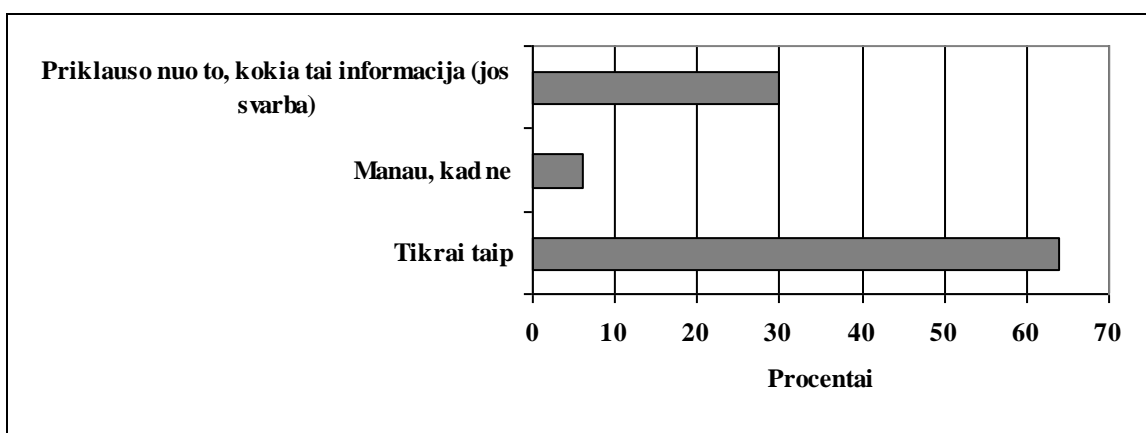
19 pav. Pagrindinės problemos, susijusios su aplinkosaugos informacijos sklaida (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 19 pav.), respondentai nurodo, kad pagrindinės problemos, kurios siejamos su aplinkosauginės informacijos paskirstymu yra lėtas dalijimasis informacija nuo įvykio iki informacijos vartotojo, informacija pasensta ir tampa nebeaktuali visuomenei, taip pat respondentai teigia, kad informacija dažnai paskirstymo metu būna iškreipoma ir taip suklaidinama aplinka. Tyrimo metu apklaustųjų buvo pasiteirauta, kokia yra jų nuomonė, ar visuomenės nariai patys turi kaupti informaciją apie aplinkosaugą (žr. 20 pav.).

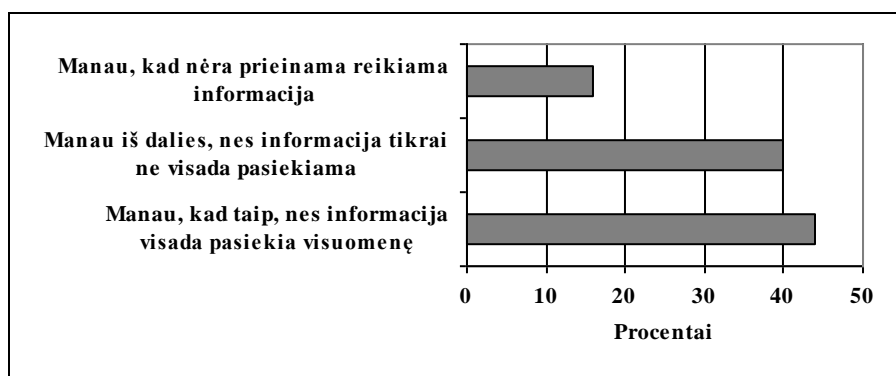
20 pav. Visuomenės dalijimasis informacija (N-176)

Iš visų tyrime dalyvavusių respondentų, t.y. 48 % mano, kad visuomenės nariai taip pat turi kaupti informaciją apie aplinkosaugą, ja dalintis ir būti informatyvūs. Tačiau 30 % apklaustųjų mano, kad tai nėra būtinybė ir tai atlieka atitinkamos įstaigos, institucijos. Tuo tarpu 15 % apklaustųjų nurodo, kad informaciją reikėtų kaupti iš dalies, turima omenyje, atsirenkant tai kas svarbu, kas nėra svarbu, pagal pačių žmonių suvokimą (žr. 20 pav.). Taip pat labai svarbu, kada informacija yra pateikiama. Todėl ir buvo klausiama respondentų, ar informacija momentinė, t.y. informacija apie įvykius aplinkosaugoje pateikiama įvykio bėgyje, ar informacija yra senesnė nei įvykęs įvykis (žr. 21 pav.). Tuo būdu didžioji dauguma respondentų (64 %) įvardija, kad informacija turi būti pateikiama tuoj pat, tik tada visuomenės nariai galės aktyviau dalyvauti aplinkosauginėje srityje, informuoti aplinkinius.

21 pav. Aplinkosauginės informacijos pateikimas (N-176)

Respondentų buvo paklausta, kokia yra jų nuomonė į klausimą: ar aplinkosaugos informacija yra renkama, saugoma, paskirstoma taip, kad visuomenei būtų prieinama (žr. 22 pav.).

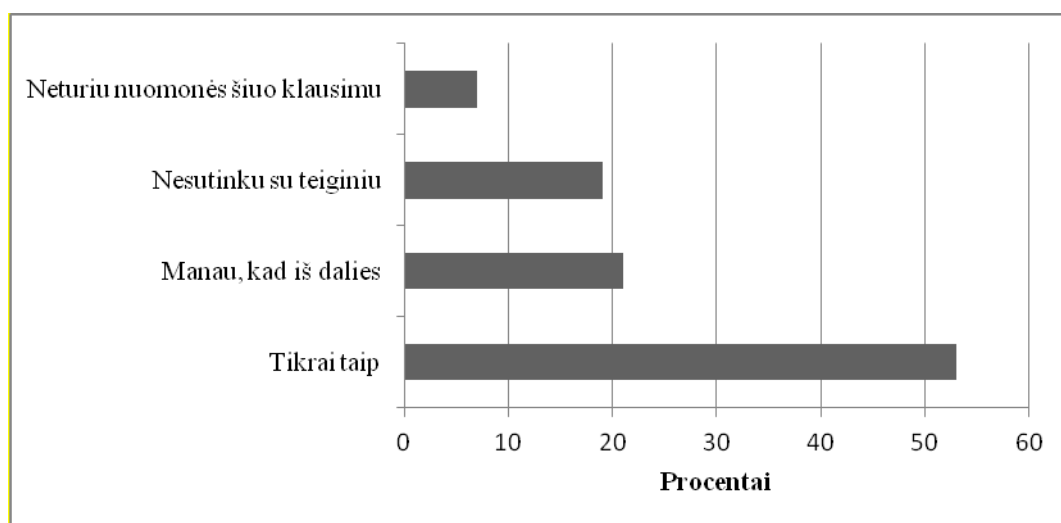

22 pav. Aplinkosauginės informacija prieinamumas (N-176)

Kaip matoma, iš prieš tai pateiktų rezultatų (žr. 22 pav.), 44 % teigia, kad aplinkosauginė informacija yra renkama, saugoma ir paskirstoma taip, kad visuomenės nariams būtų prieinama. Tačiau, kiek mažiau respondentų (40 %) mano, kad informacija yra prieinama iš dalies, nes

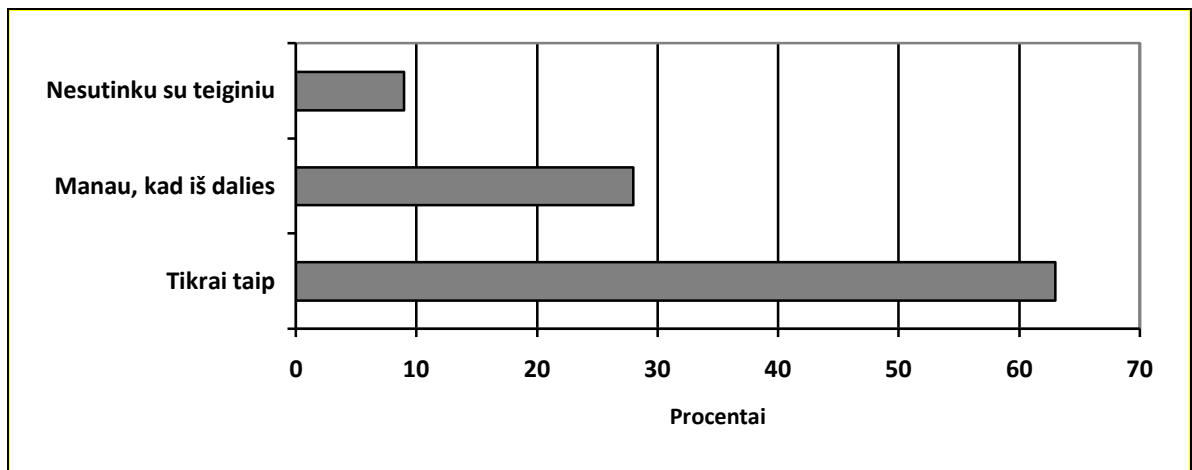
atsiranda papildomų informacijos paskirstymo problemų. Taip pat, 16 % apklaustųjų įvardija, kad informacija nėra prieinama. Teigtina, kad daugiau nei pusė apklaustųjų mano, jog su aplinkosauginės informacijos rinkimu, saugojimu, paskirstymu yra ganėtinai sudėtinga.

Aplinkosauginės informacijos svarba yra neabejojama, tačiau nuo informacijos pobūdžio, bei informacijos pateikimo iki visuomenės narių, svarbus elementas, nes jeigu informacija yra objektyvi, tikslinga, yra tikimybė ne tik informuoti visuomenę aplinkosauginiais aspektais, tačiau ir įtraukti jos narių į aplinkosauginę veiklą, taip prisidedant prie visų gerovės. Tuo būdu respondentų buvo pasiteirauta, ar sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali padėti įtraukti daugiau visuomenės narių į aplinkos saugojimą (žr. 23 pav.).

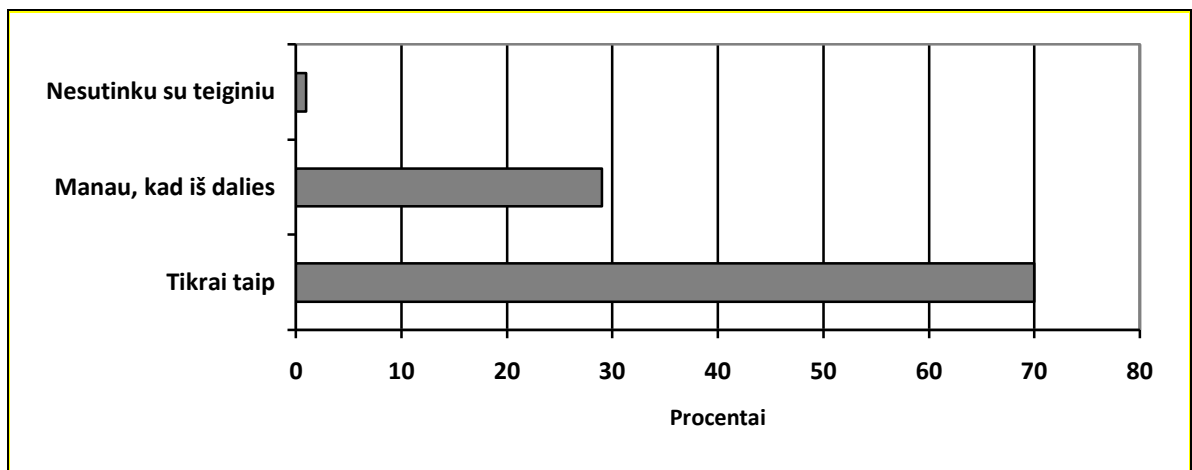
23 pav. Sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali padėti įtraukti daugiau visuomenės narių į aplinkos saugojimą (N-176)

Pasak respondentų išreikštos nuomonės (žr. 23 pav.), 53 % apklaustųjų teigia, kad sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali padėti įtraukti daugiau visuomenės narių į aplinkos saugojimą. Tačiau 21 % apklaustųjų mano, kad tik iš dalies sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali įtraukti daugiau visuomenės narių, nes visuomenės nariai ir patys turi domėtis esama situaciją aplinkosaugoje, o 19 % respondentų nesutiko su nurodytu teiginiu ir 7 % respondentų neturėjo nuomonės išreikštu teiginiu. Anketinės apklausos metu, respondentams buvo pateiktas taip pat dar vienas teiginys: „aplinkosaugos reikalavimai griežtėja, nes didėja žmogaus veiklos poveikis gamtai“ ir paprašyta nurodyti ar sutinka, nesutinka su pateiktu teiginiu (žr. 24 pav.). Teiginys atspindi realybę ir informacijos svarbą, nes griežtėja aplinkosaugos reikalavimai, būtent dėl didėjančios žalingos žmonių veiklos ir poveikio gamtai.

24 pav. Aplinkosaugos reikalavimai griežtėja, nes didėja žmogaus veiklos poveikis gamtai (N-176)

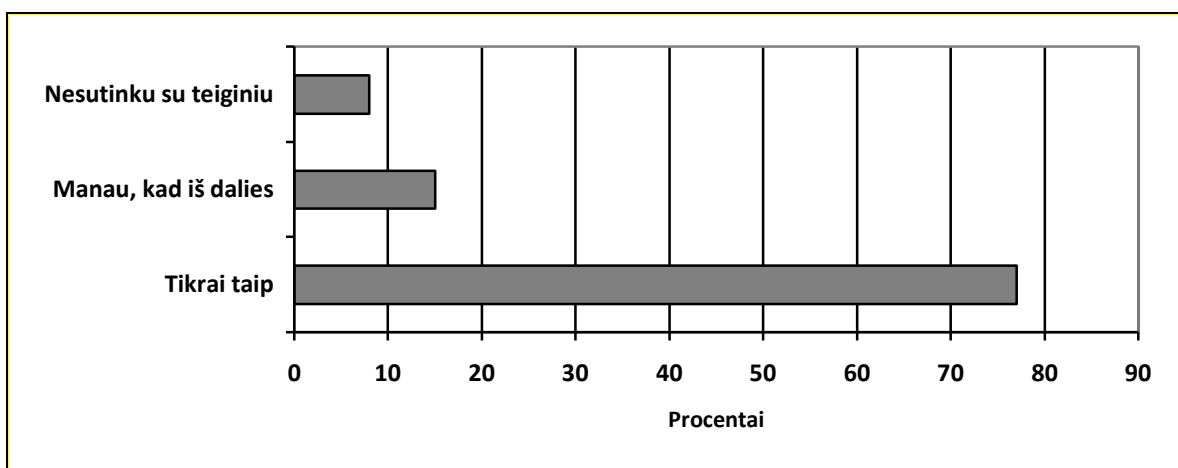
Matoma, kad didžioji dauguma apklaustųjų (63 %) sutinka su teiginiu, kad aplinkosaugos reikalavimai griežtėja, nes didėja žmogaus vykdomos veiklos poveikis gamtai. Tačiau 28 % respondentų sutinka su teiginiu tik iš dalies ir argumentuoja, kad dominuoja ir tam tikra politika, kuri ne visada skaidri (žr. 24 pav.). Respondentams buvo pateiktas ir kitas teiginys: „klimatas pakito daugiau nei įprasta, nes tam turėjo reikšmės žmogaus veiklos pokyčiai (iškastinio kuro, naftos deginimas, žemės paskirties keitimas ir kt.)“ (žr. 25 pav.).

25 pav. Klimatas pakito daugiau nei įprasta, nes tam turėjo reikšmės žmogaus veiklos pokyčiai (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 25 pav.), didžioji dauguma sutinka su teiginiu, kad prie klimato kaitos prisidėjo žmogaus veiklos pokyčiai (su teiginiu sutinka 70 % apklaustųjų). Likusioji apklaustųjų dalis nesutinka su teiginiu arba sutinka tik iš dalies. Kai kurie respondentai argumentuoja, kad prie klimato kaitos prisideda naujos technologijos, kurios turėjo labiausiai įtakos, negu žmogaus veiklos pokyčiai. Greta svarbu įvertinti respondentų informuotumą, todėl buvo pateiktas sekantis teiginys: „klimato kaitos padariniai yra žiedadulkių sezoniškumo

pokyčiai, erkių platinamos ligos, vis dažniau pasireiškiančios karščio bangos, kurios turi tiesioginį poveikį žmonių sveikatai“ (žr. 26 pav.).

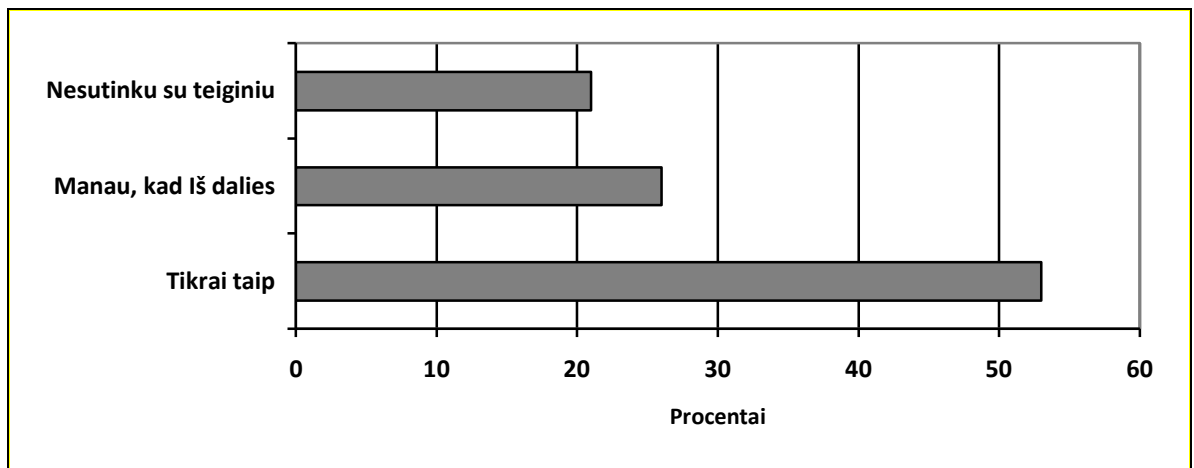

26 pav. Klimato kaitos padariniai turi tiesioginį poveikį žmonių sveikatai (N-176)

Kaip matyti iš pateiktų rezultatų (žr. 26 pav.), didžioji dauguma apklaustųjų, t.y. 77 % sutinka, kad klimato kaitos padariniai yra žiedadulkių sezoniškumo pokyčiai, erkių platinamos ligos, vis dažniau pasireiškiančios karščio bangos, kurios turi tiesioginį poveikį žmogaus sveikatai. Likusioji apklaustųjų dalis sutinka su teiginiu iš dalies arba nesutinka iš vis. Tačiau klimato kaitos padariniai daro poveikį žmogaus sveikatai. Prie klimato kaitos ir permainų prisideda ir žmogus, jo vykdomos veiklos, galiausi turima informacija apie aplinkosaugą.

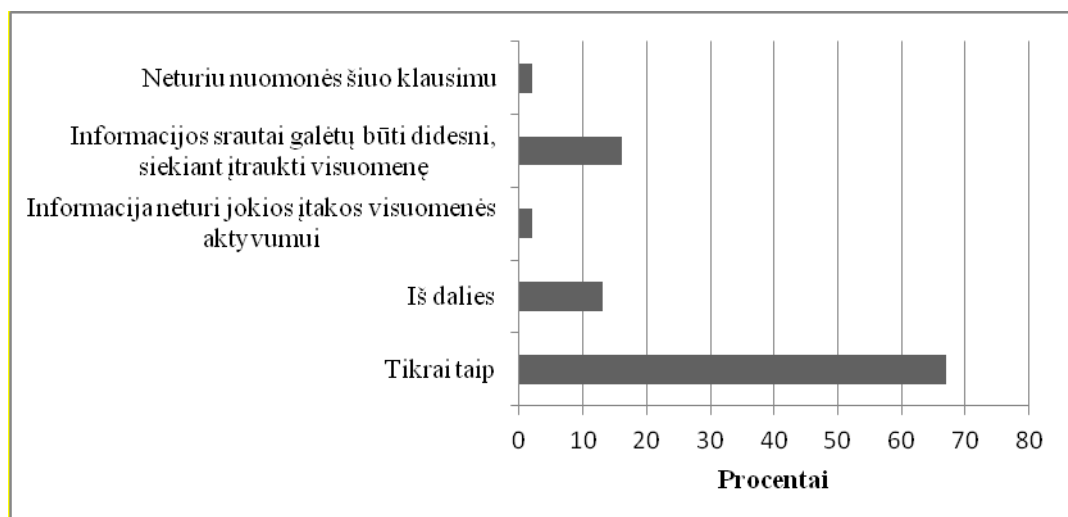
Apklaustųjų pasiteiravus ar siekiant apsaugoti savo sveikatą, reikia sekti žiniasklaidos priemonės, per kurias visuomenė informuojama apie ekstremalius reiškinius (kaitrą, speigą, žiedadulkių pagausėjimą, UV intensyvėjimą), dauguma respondentų nurodė, kad reikia (81 %). Tai sąlygoja, kad informacijos priemonės yra tie kanalai, per kuriuos greičiausiai galima pasiekti visuomenę, tačiau informavimo kanalas turi būti skirtingas ir integruotas į atskiras žmonių grupes. Kadangi ne visi naudojami internetu, kiti nesiklauso radijo laidų ir panašiai. Visa informacija apie aplinkosaugą turi būti paskirstoma tolygiai per skirtingus informacijos kanalus.

Respondentų buvo pasiteirauta, kokia yra jų nuomonė klausimu: ar triukšmas ir oro tarša yra didžiausią įtaką sveikatai darantys veiksniai, kurių žalą svarbu mažinti pirmiausia (žr. 27 pav.).

27 pav. Triukšmas ir oro tarša yra didžiausią įtaką sveikatai darantys veiksniai (N-176)

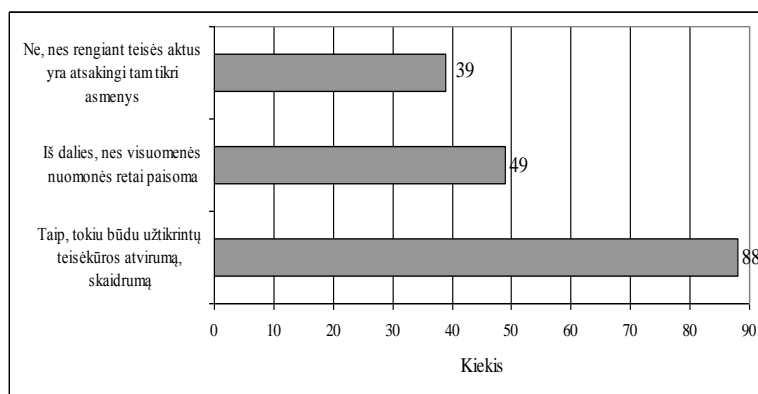
Kaip matyti iš pateiktų tyrimo rezultatų (žr. 27 pav.), matoma, kad su pateiktu teiginiu sutinka 53 % apklaustųjų, kad triukšmas ir oro tarša yra didžiausią įtaką darantys veiksniai žmonių sveikatai. 26 % respondentų teigia, kad triukšmas ir oro tarša tik iš dalies yra didžiausią įtaką žmogaus sveikatai darantys veiksniai, ir nemano, kad pirmumo eile reikia šią žalą mažinti. Nurodo, kad reikia mažinti visas žalas, kurios kyla žmogaus sveikatai, neskaidant kurią pirmiau. Tačiau 21 % respondentų nesutinka su nurodytu teiginiu. Norima akcentuoti, kad triukšmas ir oro tarša yra viena didžiausių ir opiausių aplinkosaugos problemų, kurios turi tiesioginę įtaką žmogaus sveikatai. Siekiant aktyvinti visuomenę aplinkosaugoje, dominuoja informacijos sklaida, o kad informacija būtų pateikiama efektyviai ir atitinkanti realybę yra svarbus informacijos valdymas. Jeigu informacija apie aplinkosaugines problemas, aktualijas yra ištransliuojama tinkamai ir kokybiškai, yra tikimybė, kad prisidės prie problemų sprendimo daugiau visuomenės narių, taip jie bus įtraukiami į įvairias aplinkosaugines akcijas, kurios vyksta ne tik Lietuvoje, tačiau ir užsienyje. Galiausiai informuoti apie taršos problemas, atliekų rūšiavimą, turės bendrą požiūrį į aplinkosaugą. Tuo principu respondentų buvo pasiteirauta, ar tinkamai ištransliuota informacija apie aplinkosaugą, didina visuomenės aktyvumą (žr. 28 pav.).

28 pav. Tinkamai ištransliuota informacija, didina visuomenės aktyvumą (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateiktų rezultatų (žr. 28 pav.), didžioji dauguma apklaustųjų (67 %) sutinka, kad tinkamai ištransliuota informacija apie aplinkosaugą, didina visuomenės aktyvumą. Tačiau 13 % apklaustųjų teigia, kad iš dalies ir argumentuoja, kad neretai transliuojama sena arba klaidinga informacija, kuri priešingai neaktyvina visuomenės narius, o pykdo dėl klaidingumo. Taip pat 16 % apklaustųjų nurodo, kad egzistuoja transliuojamos informacijos trūkumas, jeigu būtų ištransliuojama daugiau informacijos, tada būtų galima tikėtis aktyvesnės visuomenės. O mažuma, t.y. 4 % respondentų teigia, kad informacija neturi jokios įtakos visuomenės aktyvumui arba tiesiog neturi nuomonės nurodytu klausimu. Akcentuojama, kad ne mažiau svarbus ir institucijų siekis įtraukti visuomenės narius į aplinkosaugą, todėl anketavimo metu respondentų buvo pasiteirauta ar rengiant teisės aktus dėl aplinkosaugos, atsakingos institucijos turėtų atsižvelgti į visuomenės nuomonę (žr. 29 pav.).

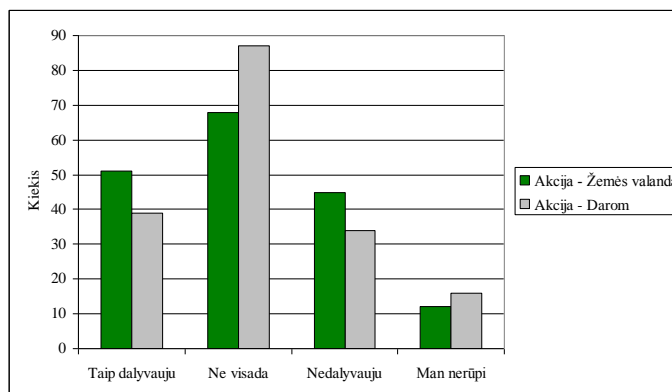

29 pav. Rengiant teisės aktus, atsakingos institucijos turėtų atsižvelgti į visuomenę (N-176)

Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 29 pav.), iš visų apklaustųjų, 88 respondentai nurodo (iš 176 apklaustųjų), kad rengiant teisės aktus dėl aplinkosaugos, atsakingos institucijos turėtų atsižvelgti į visuomenės nuomonę, nes tokiu būdu užtikrintų teisėkūros atvirumą ir skaidrumą. Tačiau 49 apklaustieji iš 176 teigia, kad tik iš dalies atsakingos institucijos turėtų atsižvelgti į visuomenės nuomonę, nes pačios visuomenės nuomonės dažniausiai niekas neklauso. Prie visa ko, svarbus visuomenės prisidėjimas prie aplinkosaugos, t.y. aktyvus dalyvavimas įvairiose akcijose, renginiuose, kur esminis tikslas prisidėti prie aplinkos išsaugojimo. Anketinės apklausos metu respondentų buvo pasiteirauta ir apie dalyvavimą akcijose, kaip „Žemės valanda“ ir „Darom“ (žr. 30 pav.).

Žemės valanda yra pasaulinė akcija, kurios tikslas, bent trumpam sumažinti žemės taršą ir atkreipti visuomenės dėmesį į ekologines problemas. Kita akcija „Darom“ arba „Let's do it World“ – tarptautinė aplinkosaugos organizacija, kuri vienija daugiau nei 190 pasaulio valstybių. Idėjos autoriai – estai, tačiau Lietuva buvo viena iš pirmųjų šalių, kuri prisijungė prie šio judėjimo. Todėl

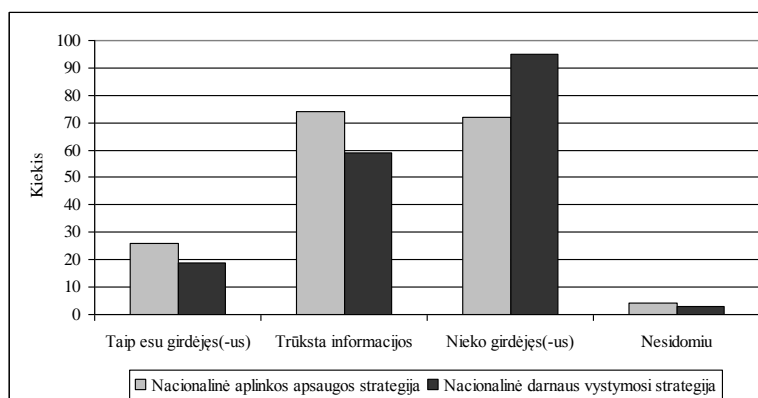
Lietuva ta šalis, kuri yra sukaupusi didžiausią patirtį visame pasaulyje organizuojant masines aplinkos tvarkymo talkas. Pasak visuomenės analitikų, šiuolaikinę visuomenę įvardijama kaip „tinklaveikos visuomenę“ ir pastebima, kad nyksta pasitikėjimas ne tik valdžia, bet ir pilietinės visuomenės institucijomis, bei organizacijomis, vis menkiau palaikančiomis ryšį su visuomenės narių gyvenimu bei vertybėmis. Pilietinio aktyvumo tyrimai, atliekami Lietuvoje ir kitose Europos šalyse, atskleidžia didėjantį piliečių pasyvumą, sprendžiant visuomenei bei valstybei svarbius klausimus, tai siejama ir su aplinkosauga. Šis pasyvumas iš esmės reiškia, jog visuomenės nariai yra vis mažiau suinteresuoti dalyvauti visuomenės gyvenime, tuo lyg ir perduodami visus sprendimus į politikų rankas, taip pat visuomenės nariai tiesiog nebetiki, jog jie patys gali daryti įtaką bendruomeninio gyvenimo sprendimams. Kaip matyti iš prieš tai pateikto paveikslo (žr. 31 pav.), visgi visuomenės narių aktyvumas palyginti mažas, nes dauguma dalyvauja akcijoje ne visada arba net nedalyvauja. Mažiau nei pusė apklaustųjų nurodė dalyvaujantys akcijose „Žemės valanda“ ir „Darom“.

30 pav. Dalyvavimas akcijose – „Žemės valanda“ ir „Darom“ (N-176)

Respondentams buvo pateikti du klausimai: ar žino ir turi informacijos apie nacionalinę aplinkos apsaugos ir nacionalinę darnaus vystymosi strategijas (žr. 31 pav.). Akcentuojama, kad pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas didinant ekologinį jų efektyvumą ir įtraukiant aplinkos interesus į jų vystymosi strategijas – itin svarbus Lietuvos darnaus vystymosi prioritetas. Taip pat Lietuvai svarbūs ir šie ES darnaus vystymosi strategijos prioritetai – pavojaus žmonių sveikatai mažinimas, pasaulinės klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas, biologinės įvairovės apsauga, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas. Nors ES darnaus vystymosi strategijoje kraštovaizdžio tvarkymo problemos nenurodytos, atsižvelgiant į kraštovaizdžio apsaugos ir racionalaus tvarkymo svarbą, strategijoje ir tai pripažįstama prioritetu. Taip pat nacionalinė aplinkos apsaugos strategija, siekia, kad aplinka Lietuvoje būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius. Strategijoje suformuluotos keturios prioritetinės aplinkos apsaugos sritys: darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas, aplinkos kokybės gerinimas, ekosistemų

stabilumo išsaugojimas, klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių.

31 pav. Informacija apie nacionalinę darnaus vystymosi ir aplinkos apsaugos strategijas (N-176)

Kaip matyti iš pateiktų duomenų (žr. 31 pav.) daugiau visuomenės nariai, t.y. apklausoje dalyvavę respondentai, turi informacijos apie nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kiek mažiau apie darbaus vystymosi strategiją. Tačiau dauguma nurodo, kad visgi informacijos tiek apie aplinkosaugą, aplinkos apsaugos strategiją, tiek apie nacionalinę darnaus vystymosi strategiją trūksta ir informacijos kiekiai, bei šrantai galėtų būti didesni.

Apibendrinant tyrimo rezultatus teigiama, kad daugumai apklaustųjų yra reikalinga informacija apie aplinkosaugą (72 %), nes tik penktadalis apklaustųjų nurodo, kad yra pateikiama pakankamai informacijos apie aplinkosaugą ir joje vykstančius procesus, likusioji dalis respondentų pageidauja daugiau ir sklandesnės informacijos apie aplinkosaugą. Tyrimo metu nustatyta, kad nepakankamai pateikiama informacijos apie sprendimų priėmimą ir įgyvendinimą aplinkosaugos srityje, todėl visuomenės aktyvumas yra mažesnis. Didžiausiomis aplinkosauginėmis problemomis respondentai įvardija: akustinį triukšmą ir vandens telkinių taršą, bei oro taršą ir atliekas, jų tvarkymą. Taip pat apklaustieji nurodo, kad daugiausia informacijos norėtų gauti būtent apie oro ir aplinkos taršą. Aplinkosauginės informacijos poreikis parodo, kad vis dėlto informacijos respondentai apie aplinkosaugą gauna nepakankamai, per mažai. Pasak apklaustųjų, labai dažnai informacijos apie aplinkosauginės veiklas ir esamas problemas gauna iš radijo laidų, šeimos ir giminių, darbe iš bendradarbių, kolegų, draugų, taip pat dalyvaudami aplinkosauginiuose renginiuose ir įvairiose akcijose, o rečiau informacijos gauna iš periodinės spaudos, įvairių reklamų ant transporto priemonių, informacinių stendų. Dauguma apklaustųjų įvertina gaunamą informaciją apie aplinkosaugą, kaip ne visada išsamią ir objektyvią (59 %), o penktadalis respondentų teigia, kad nepasitiki gaunamos aplinkosauginės informacijos išsamumu. Pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria respondentai norėdami gauti įvairios aplinkosauginės informacijos yra informacijos šaltinio nepatikimumas, gaunamos informacijos neobjektyvumas.

Teigiama, kad aplinkosauginės informacijos paskirstymas yra būtent lėtas dalijimasis informacija nuo įvykio iki informacijos vartotojo, informacija pasensta ir nebeaktuali visuomenei. Didžioji dalis respondentų (64 %) įvardija, kad informacija turi būti pateikiama tuoj pat (momentinė), tik tada visuomenės nariai galės aktyviau dalyvauti aplinkosauginėje srityje, informuoti aplinkinius. Pusė visų apklaustųjų teigia, kad aplinkosauginė informacija yra renkama, saugoma ir paskirstoma taip, kad visuomenės nariams būtų prieinama, tačiau kiek mažiau mano, kad informacija yra prieinama iš dalies, nes atsiranda papildomų informacijos paskirstymo problemų.

Akcentuojama, jog sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali padėti įtraukti daugiau visuomenės narių į aplinkos saugojimą. Apklaustieji sutinka, kad aplinkosaugos reikalavimai griežtėja, nes didėja žmogaus vykdomos veiklos poveikis gamtai, taip pat prie klimato kaitos prisidėjo žmogaus veiklos pokyčiai. Tačiau, tai yra bendra informacija, su kuria didžioji dauguma respondentų susipažinę. Teigiama, kad klimato kaitos padariniai yra žiedadulkių sezoniskumo pokyčiai, erkių platinamos ligos, vis dažniau pasireiškiančios karščio bangos, kurios turi tiesioginį poveikį žmogaus sveikatai, o triukšmas ir oro tarša yra didžiausią įtaką darantys veiksniai žmonių sveikatai. Pasak apklaustųjų, tinkamai valdoma ir ištransliuojama aplinkosauginė informacija didintų visuomenės aktyvumą (67 %). Tačiau visuomenės narių aktyvumas palyginti mažas, nes dauguma ne visada dalyvauja įvairiose akcijoje, mažiau nei pusė apklaustųjų nurodė dalyvaujantys akcijose „Žemės valanda“ ir „Darom“. Taip pat respondentams trūksta informacijos apie aplinkosaugą, aplinkos apsaugos ir nacionalinę darnaus vystymosi strategijas. Teigtina, kad aplinkosaugos veiksmingumas, tikslų ir uždavinių realizavimas, taip pat ekologinių normų įgyvendinimas, reikalauja optimalaus ir nuolat funkcionuojančio aplinkosaugos informacijos valdymo aparato, kuris yra formuojamas nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygiu. Viena optimaliausių aplinkosaugos informacijos valdymo problemų yra sukurti optimalią aplinkosaugos sistemą ir pateikti aplinkosaugos informacijos valdymą įtraukiant visuomenės narius.

IŠVADOS

1. Mokslinės literatūros analizės metu nustatyta, kad informacija yra žmogaus suvokto objekto turinys, o informacijos valdymas – kompleksinis sprendimas. Informacija renkama, laikoma, saugoma ir paskirstoma taip, kad būtų prieinama visuomenės nariams. Svarbus informacijos kiekio augimas, sklaida ir senėjimas. Nustatyta, kad stiprios ir vieningos šalies pagrindas yra jos visuomenė, o pagrindiniai pilietiškumo požymiai yra domėjimasis visuomeninėmis problemomis, pasiryžimas dalyvauti problemų sprendime, bei teisingos ir aktualios informacijos dalijimasis. Tuo būdu teigiama, kad informacijos srautai veikia atskirų tautų kultūras, o šiuolaikinė kultūra yra veikiamą informacijos srautų, todėl aplinkosauginės informacijos valdymas, turi patenkinti šiuolaikinės kultūros ir visuomenės narių poreikius.
2. Nustatyta, kad esant kokybiškam informacijos valdymui, atsiranda objektyvi aplinkosauginės informacijos sklaida. Į aplinkosauginės informacijos valdymą ir sklaidą yra integruota kompiuterinė sistema (IS „AIVIKS“). Aplinkosauginės informacijos valdyme svarbūs yra reikalavimai aplinkosauginei informacijai apibrėžti, informacijos užfiksavimas, taip pat informacijos sklaida ir naudojimas. Aplinkosauginės informacijos valdyme pasireiškia tam tikros problemos: kaip naujos, aktualios informacijos nepateikimas laiku, aplinkosauginės informacijos senėjimas. Kadangi į informacijos valdymą įeina informacijos paskirstymas bibliotekoms, spaudai, televizijai, todėl viskas turi būti atlikta laiku ir vietoje, nes informacija aktualiais aplinkosauginiais klausimais labai greitai sensta.
3. Nustatyta, kad aplinkosauga apima begalės įvairių komponentų nuo rūšiavimo ir ekosistemos naujinimo, todėl informacijos kiekiai yra milžiniški ir informacijos valdyme atsiranda spragų. Ne visada tiesioginė informacija pasiekia spaudą, radiją, bibliotekas ir kitas informavimo priemones. Sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali padėti įtraukti daugiau visuomenės narių į aplinkos saugojimą. Tačiau išryškėja problema – dominuoja aplinkosauginės informacijos srautų perteklius ir visuomenės nariai neatsirenka objektyvios informacijos. Aplinkosauginis informavimas turi būti pateikiamas per visus informavimo kanalus, pradedant periodine spauda, radijo laidomis, televizija, internetiniais tinklalapiais, prieigomis bibliotekose ir kt., nes visuomenės nariai yra skirtingo amžiaus, su skirtingais poreikiais ir turi savo mėgstamus informacijos kanalus.
4. Tyrimo metu nustatyta, kad aplinkosauginė informacija yra reikalinga, nes trūksta informacijos apie oro taršą, vandens taršą, atliekų rūšiavimą, triukšmą, ekosistemas, darnų vystymąsi. Apklaustieji turi mažai informacijos apie nacionalinę darnaus vystymosi ir aplinkos apsaugos strategijas, taip pat neaktyviai dalyvauja aplinkosauginiuose renginiuose. Teigiama, jog gaunama informacija apie aplinkosaugą galėtų būti aiškesnė ir tikslesnė, nes tik mažajai daliai

apklaustųjų informacija yra suprantama. Nepakankamai pateikiama informacijos apie sprendimų priėmimą ir įgyvendinimą aplinkosaugos srityje, todėl visuomenė yra pasyvi. Teigtina, kad pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria respondentai, norėdami gauti aplinkosauginės informacijos yra informacijos šaltinio nepatikimumas ir neobjektyvumas. Todėl norėtų, kad atsakingos institucijos atsižvelgtų į visuomenės nuomonę dėl aplinkosaugos ir tokiu būdu užtikrintų teisėkūros atvirumą bei skaidrumą. Pagrindiniai apklaustųjų aplinkosauginės informacijos šaltiniai yra radijo laidos, internetas ir kiti visuomenės nariai (šeima, artimieji, kolegos, draugai). Nustatyta, kad gaunama aplinkosauginė informacija ne visada yra objektyvi, išsami, neretai klaidinanti, pasenusi, nebeaktuali. Remiantis tyrimo rezultatais, aplinkosauginės informacijos valdymas nėra visiškai kompleksinis ir efektyvus, nes nepasiekia visuomenės narių ir visuomenės dalyviams trūksta aplinkosauginės informacijos.

REKOMENDACIJOS

1. Vyriausybinėms taip pat nevyriausybinėms organizacijoms ir atsakingoms institucijoms už aplinkosaugą, valdyti ir skleisti informaciją taip, kad nauji informacijos srautai būtų paskirstyti per visus informavimo kanalus vienu metu;
2. Atsakingoms institucijoms, visuomenininkams, aktyvistams ir įvairioms organizacijoms skatinti visuomenės narius prisidėti prie įvairių socialinių akcijų, pabrėžiant aplinkosaugos problemas ir svarbą;
3. Visuomenės nariams patiems domėtis aplinkosauginiais klausimais, siekiant apsaugoti ne tik gamtą, tačiau ir savo sveikatą;

LITERATŪRA

1. Albarran, Alan B. (2014). *Management of electronic and digital media*. Boston, MA: Cengage Learning.
2. Aleknavičius, A. (2008). *Nekilnojamo turto vertinimas*. Kaunas
3. Astrauskienė, N., Paliulis, N. (2003). *Informacinės valdymo sistemos*. Vilnius.
4. Atkočiūnas, Z., Janiūnienė, Z. (2014). *Informacijos valdymas viešajame sektoriuje*. Vilnius.
5. Atkočiūnas, Z., Janiūnienė, Z., Matkevičienė, E. (2009). *Informacijos ir žinių vadyba verslo organizacijoje*. Vilnius: VU.
6. Baltrėnas P., Butkus D., Oškiniš V. (2008). *Aplinkos apsauga*. Vilnius.
7. Balžekienė, A., Butkevičienė, E., Rinkevičius, L., Gaidys, V. (2009). *Ekologinių ir technologinių rizikų suvokimas: Lietuvos visuomenės požiūriai ir nuostatos*. Sociologija.
8. Barnes, J. (2016). *Environmental Futures. Journal of the Royal Anthropological Institute Special Issue Book Series*. Wiley.
9. Bauman, Z. (2007). *Globalizacija. Pasekmės žmogui*. Vilnius.
10. Bauman, Z. (2011). *Vartojamas gyvenimas*. Vilnius.
11. Butkus, S. F. (2008). *Vadyba kiekvienam*. Vilnius.
12. Čereška, B., Jokubauskas, D., Rupšlaukis, A. (2004). *Reklama: nuo klasikos iki modernumo*. Vilnius.
13. Černiauskaitė, U. (2014). *Informacijos rūšys. Veiksmai su informacija*. Vilnius.
14. Dagienė, V., Dagys, V. (2007). *Informacinės technologijos*. Vilnius.
15. Dagienė, V., Grigas, G. (2005). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas*. Vilnius.
16. European Environment Agency (2015). *Europos aplinka: būklė ir raidos perspektyvos 2015 m.: apibendrinamoji ataskaita*. Vilnius.
17. Galkutė, L., Vaišnoras, A. (2008). *Aplinkos politika ir valdymas. Vadovėlis*. Vilnius.
18. Genys, D. (2012). *Lietuvos pilietinės visuomenės galia ir jos ribos*. Kaunas.
19. Goberytė, A. (2009). *Pilietinės visuomenės ir bendruomenės vaidmuo darnaus vystymosi kontekste. Darnaus vystymosi strategija ir praktika*. Vilnius: MRU.
20. Janickienė, D. (2001). *Informatika. Vadovėlis*. Kaunas.
21. Juknys, R., (2005). *Aplinkotyra*. Kaunas.
22. Juraitė, K. (2002). *Ekologinė sąmonė ir masinė komunikacija: visuomenės nuomonės apie aplinkosaugą konstravimas žiniasklaidoje. Daktaro disertacija*, Kaunas.
23. Juraitė, K., Telešienė, A. (2009). *Ekologinės rizikos diskursas žiniasklaidoje: tyrimo teorinės bei metodologinės prielaidos*. Filosofija. Sociologija.

24. Kardelis, K. (2007). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: (edukologija ir kiti socialiniai mokslai)*. Šiauliai.
25. Kazlauskaitė, R. (2010). *Pilietinė visuomenė ir nacionalinis saugumas*. Kaunas.
26. Lagzdina, E. (2011). *Participatory local environmental management: institutional mechanisms, communications instruments and empowering medium*. Latvija.
27. Lapinskas, K. (2008). *Konstituciniai aplinkos apsaugos Lietuvoje pagrindai*. Konstitucinis teismas.
28. Lekavičienė, R., Vasiliauskaitė, Z. (2010). *Bendravimo psichologija šiuolaikiškai*. Vilnius.
29. Lekavičius, V., Bobinaitė, V., Galinis, A. (2008). *Naftos kainų ryšiai su Lietuvos kviečių augintojų veiklos rezultatais*. Management Theory, Studies for Rural Business Infrastructure Development 15(4): 100-109.
30. Monkevičius, E., Miškinis, A., Meškys, L. (2011). *Aplinkosaugos teisė*. Vilnius.
31. Nadzeikienė, J. (2012). *Aplinkos apsaugos inžinerija. Mokomoji knyga*. Akademija
32. Norkus, Z., Morkevičius, V. (2011). *Kokybinė lyginamoji analizė*. Kaunas.
33. *Oficialiosios statistikos portalas*. (2017). Žiūrėta 2017-01-11 per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=749f72a5-4d75-4056-8f80-a872e8630d6a>
34. Paliulis, N., Chlivickas, E., Pabedinskaitė, A. (2004). *Valdymas ir informacija*. Vilnius
35. Petrikienė, D. (2009). *Naujos ekologinės pasaulėžiūros prielaidos ir pagrindinės idėjos. Žmogus ir gamtos sauga. II dalis*. Kaunas.
36. Petrikienė, D. (2010). *Ekologinės dorovės principų pagrindimo ypatybės. Žmogus ir gamtos sauga*. Kaunas.
37. Petrikienė, D. (2011). *Ekologinio ugdymo svarba šiuolaikinės civilizacijos kontekste. Žmogaus ir gamtos sauga*. Kaunas.
38. Pranulis, V. (2003). *Marketingas*. Vilnius: Mintis.
39. Pruskus, V. (2007). *Neformalios komunikacijos ritualai*. Vilnius
40. Richard, T. W., Dorothy, F. (2016). *Environmental Science – Toward A Sustainable Future*. Pearson Education
41. Rutkovienė, M. V. (2009). *Aplinkos apsauga. Aplinkos politikos aspektai: mokomoji knyga*. Akademija.
42. Ruževičius, J. (2007) *Kokybės vadybos metodai ir modeliai*. Vilnius.
43. Samoškienė, A. (2012). *Ekologizavimo procesai šiuolaikinės visuomenės gyvenime: globalizacijos iššūkiai*. Mokslas: Lietuvos ateitis.
44. Spencer, R. (2009). *The Discovery of Global Warming*. London.

45. Spurga, S. (2008). *Pilietinė visuomenė Europos Sąjungos valdyme: sociologijos daktaro disertacija*. Vilnius.
46. Turskenytė, V., Volungevičius, J. (2015). *Aplinkos apsaugos raidos problemos Lietuvoje*. Lietuvos mokslų akademija.
47. Valackienė, A. (2004). *Sociologinis tyrimas*. Kaunas: Technologija.
48. Vėbra, E., Galkutė, L. (2008). *Aplinkos politika ir valdymas*. Vilnius.

PRIEDAI

ANKETA

Gerbiamas respondente, esu Šiaulių universiteto studentė Živilė Nemeikštytė ir rengiu magistrinį baigiamąjį darbą tema "Aplinkosauginės informacijos valdymas". Siekiant aplinkosaugos informatyvumo gerinimo yra svarbi informacijos sklaida, jos valdymas, todėl apklausos pagalba yra siekiama sužinoti ar visuomenė yra pakankamai informuota aplinkosaugos tema ir išsiaiškinti, koks yra aplinkosauginės informacijos valdymas. Prašau Jūsų atsakyti į anketos klausimus. Visi surinkti duomenys bus pateikti apibendrinta statistine forma. Anketa yra anoniminė, tyrimo metu laikomasi tyrimo etikos. Dėkoju už jūsų dalyvavimą apklausoje.

Tinkamą atsakymo variantą pažymėkite X:

1. Ar yra reikalinga informacija apie aplinkosaugą?

- Taip yra reikalinga
- Nėra būtinybės
- Tikrai nereikalinga

2. Kaip manote, ar pateikiama pakankamai informacijos apie aplinkosaugą?

- Tikrai taip
- Iš dalies
- Manau, kad ne
- Galėtų būti pateikiama daugiau
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

3. Kaip manote, ar pakanka informacijos visuomenei apie spendimų priėmimą ir įgyvendinimą aplinkos apsaugos srityje?

- Taip, informacijos pakanka
- Iš dalies pakanka informacijos
- Informacijos nepakanka
- Tokia informacija man nerūpi

4. Jūsų nuomone, kokios yra pagrindinės aplinkosaugos problemos Lietuvoje? (galimi 3 atsakymo variantai)

- Klimato kaita
- Oro tarša
- Atliekos ir jų tvarkymas
- Vandens telkinių tarša
- Geologinės problemos
- Dirvožemio erozija
- Šiluminė tarša
- Akustinis triukšmas
- Kita (įrašykite) _____

5. Kokia informacija jus labiausiai domina aplinkos apsaugoje? (galimi 3 atsakymo variantai)

- Oro tarša
- Atliekų rūšiavimas
- Aplinkos tarša
- Ekosistemos atnaujinimas
- Visa informacija kuri apima įvairias sferas susijusias su oro tarša, vandens ir žemės ekosistemų apsauga, darniuoju vystymusi

- Manęs nedomina informacija apie aplinkos apsaugą
- Kita (įrašykite) _____

6. Sugrupuokite pagal eiliškumą iš kokių šaltinių dažniausiai gaunate informacijos apie aplinkos problemas, aplinkosaugines veiklas? (1 - labai dažnai, 2 - dažnai, 3 - retai, 4 - labai retai, 5 - negaunu).

	1	2	3	4	5
Televizijos laidos					
Internetiniai portalai					
Periodinė spauda					
Dalyvaujant aplinkosauginiuose renginiuose, akcijoje					
Informaciniai stendai					
Draugai ir kolegos					
Šeima ir giminės					
Reklama ant transporto priemonių					
Konferencijos					
Radijas					

7. Ar pasitikite gaunamos informacijos apie aplinkosaugą išsamumu?

- Taip tikiu, kad informacija objektyvi
- Iš dalies, nes ne visada pateikiama informacija išsami
- Ne, netikiu, nes informacija dažnai klaidinga
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu

8. Ar gaunama informacija apie aplinkosaugą jums yra suprantama?

- Taip suprantama
- Iš dalies suprantama
- Ne nesuprantama
- Galėtų būti aiškesnė
- Negaunu jokios informacijos

9. Su kokiomis pagrindinėmis problemomis susiduriate, norėdami gauti pageidaujamos informacijos apie aplinkosaugą?

- Informacijos šaltinio nepatikimumas
- Gaunamos informacijos neobjektyvumas
- Informacijos pertekliškumas
- Nežinau kur ieškoti tikslios informacijos
- Aplinkosaugos informacijos centro internetinio tinklapio dažnas neveikimas
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

10. Jūsų nuomonė, kokios yra pagrindinės problemos, kurios susijusios su aplinkosaugos informacijos paskirstymu?

- Lėtas dalijimasis informacija nuo įvykio iki informacijos vartotojo
- Nepakankamas visuomenės dalyvavimas platinant informaciją
- Informacijos paskirstymas vyksta netinkama forma
- Informacijos paskirstymas iš lūpų į lūpas nuvertėja
- Informacija dažnai paskirstymo metu būna iškraipyta
- Manau nėra jokių problemų
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

11. Jūsų nuomone, ar visuomenės nariai turi kaupti informaciją apie aplinkosaugą?

- Tikrai taip
- Iš dalies
- Manau, kad nėra būtinas informacijos kaupimas
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

12. Jūsų nuomone, ar aplinkosauginės informacijos pateikimas turi būti momentinis?

- Tikrai taip
- Manau, kad ne
- Priklauso, nuo to, kokia tai informacija (jos svarba)
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu

13. Jūsų nuomone, ar aplinkosaugos informacija yra renkama, saugoma ir paskirstoma taip, kad visuomenės nariams būtų prieinama?

- Manau, kad taip, nes informacija visada pasiekia visuomenę
- Manau iš dalies, nes informacija tikrai ne visada pasiekiamą
- Manau, kad nėra prieinama reikiama informacija
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

14. Ar sutinkate su teiginiu, kad sklandus aplinkosauginės informacijos valdymas gali padėti įtraukti daugiau visuomenės narių į aplinkos saugojimą?

- Tikrai taip
- Manau, kad iš dalies
- Nesutinku su teiginiu
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

15. Ar sutinkate su teiginiu, kad aplinkos apsaugos reikalavimai griežtėja, nes didėja žmogaus veiklos poveikis gamtai?

- Tikrai taip
- Manau, kad iš dalies
- Nesutinku su teiginiu
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

16. Ar sutinkate su teiginiu, kad klimatas pakito daugiau nei įprasta, nes tam turėjo reikšmės ir žmogaus veiklos pokyčiai (iškastinio kuro ir naftos deginimas, žemės paskirties keitimas, chemijos pramonė)?

- Tikrai taip
- Manau, kad iš dalies
- Nesutinku su teiginiu
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

17. Ar sutinkate su teiginiu, kad klimato kaitos padariniai yra žiedadulkių sezoniškumo pokyčiai, erkių platinamos ligos, vis dažniau pasireiškiančios karščio bangos, kurios turi tiesioginį poveikį žmonių sveikatai?

- Tikrai taip
- Manau, kad iš dalies
- Nesutinku su teiginiu
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

18. Ar sutinkate su teiginiu, kad siekiant apsaugoti savo sveikata, reikia sekti žiniasklaidos priemones, per kurias visuomenė informuojama apie ekstremalius reiškinius (kaitrą, speigą, žiedadulkių pagausėjimą, UV intensyvėjimą)?

- Tikrai taip
- Manau, kad iš dalies
- Nesutinku su teiginiu
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

19. Ar sutinkate su teiginiu, kad triukšmas ir oro tarša yra didžiausią įtaką sveikatai darantys veiksniai, todėl jų žalą svarbu mažinti pirmiausia?

- Tikrai taip
- Manau, kad iš dalies
- Nesutinku su teiginiu
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

20. Jūsų nuomonė, ar tinkamai ištransliuota informacija apie aplinkosaugą, didina visuomenės aktyvumą?

- Tikrai taip
- Iš dalies
- Informacija neturi jokios įtakos visuomenės aktyvumui
- Informacijos šaltiniai galėtų būti didesni, siekiant įtraukti visuomenę
- Neturiu nuomonės šiuo klausimu
- Kita (įrašykite) _____

21. Kaip manote, ar rengiant teisės aktus, dėl aplinkosaugos, atsakingos institucijos turėtų atsižvelgti į visuomenės nuomonę?

- Taip, tokiu būdu užtikrintų teisėkūros atvirumą, skaidrumą
- Iš dalies, nes visuomenės nuomonės retai paisoma
- Ne, nes rengiant teisės aktus yra atsakingi tam tikri asmenys

22. Ar dalyvaujate visame pasaulyje vykstančioje akcijoje - Žemės valanda?

- Taip dalyvauju
- Ne visada
- Nedalyvauju
- Man nerūpi

23. Ar dalyvaujate kas metais vykstančioje akcijoje - "Darom"?

- Taip
- Kartais
- Ne
- Man nerūpi

24. Ar esate informuotas apie nacionalinę darnaus vystymosi strategiją?

- Taip esu girdėjęs(-us)
- Trūksta informacijos
- Nieko girdėjęs(-us)
- Nesidomiu

25. Ar esate informuotas apie nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją?

- Taip esu girdėjęs(-us)

- Trūksta informacijos
- Nieko girdėjęs(-us)
- Nesidomiu

26. Jūsų amžius:

- Iki 25 m.
- 26 – 35 m.
- 36 – 45 m.
- 46 – 55 m.
- 56 metai ir daugiau

27. Jūsų lytis:

- Moteris
- Vyras

28. Jūsų šeimyninė padėtis:

- Vedęs / ištekęjusi
- Nevedęs / netekėjusi
- Vienišas (-a)

29. Jūsų išsilavinimas:

- Pagrindinis/ vidurinis
- Profesinis
- Aukštesnysis / aukštasis

30. Šiuo metu užsiimate:

- Mokausi/ studijuoju;
- Dirbu;
- Šiuo metu nedirbu;
- Esu pensininkas;
- Kita (įrašykite) _____